

**ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΟΥ
ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ.
ΜΕΛΕΤΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ, ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ, ΤΥΠΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ
ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ. *ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ***

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΑΝΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΣΠΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ**

Επιβλέπων καθηγητής: Βαρελίδης Κ. Γιώργος- Βαρελίδου Πόπη

Πρόλογος

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας αναφέρεται η ανάλυση και εξέταση των αρχιτεκτονικών στοιχείων των κτιρίων του Μεσοπολέμου και ιδιαίτερα στη πόλη του Ναυπλίου, όπου στο συγκεκριμένο σημείο θα αναλυθεί η αρχιτεκτονική της Εθνικής Τράπεζας όπου παλαιότερα ήταν το σπίτι της Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου. Η συγκεκριμένη μελέτη εστιάζεται επίσης στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που φέρει το κτίριο, ποια τα εσωτερικά στοιχεία του και ποιες οι τεχνικές επισκευών που θα πρέπει να ακολουθηθούν για τα διάφορα μέρη του κτιρίου.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους υπαλλήλους τμημάτων που εργάζονται στη συγκεκριμένη επιχείρηση της Εθνικής Τράπεζας και προσέφεραν σημαντικά στοιχεία για την κατασκευή και τεχνοτροπίες που εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη κατασκευή.

Επιπλέον θα ήθελα να δηλώσω ότι είμαι ευγνώμων στο προσωπικό των διαφόρων οργανισμών και περιοδικών τύπου που ασχολούνται με θέματα διαχείρισης και αξιολόγησης προσωπικού, για την απεριόριστη παροχή πληροφοριών σχετικά με τις μορφές και τύπους κατασκευών κτιρίων και ιδιαίτερα της Εθνικής Τράπεζας στο Ναύπλιο.

Τέλος θα επιθυμούσα να αποστείλω τις ευχαριστίες μου στα μέλη της οικογενείας μου, οι οποίοι όλο αυτόν τον καιρό της προετοιμασίας της συγκεκριμένης εργασίας αλλά και έρευνας με στήριξαν σε υπέρτατο βαθμό.

Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί το προϊόν μιας μελέτης εμβάθυνσης στην Ιστορία της Αρχιτεκτονικής του 19ου και του 20ου αιώνα και ιδιαίτερα εντοπίζεται το φαινόμενο του Νεοκλασικισμού στη πόλη του Ναυπλίου και στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας. Εξετάζεται επίσης η εξελικτική πορεία της Νεοκλασικής Αρχιτεκτονικής από την αρχή της εμφάνισής της στη Ευρώπη μέχρι και την είσοδό της στον Ελληνικό χώρο, λίγο μετά την απελευθέρωση. Ειδικότερα, το ενδιαφέρον εστιάζεται στον χώρο του Ναυπλίου και της τράπεζας που αναφέρθηκε, όπου ως πρώτη πρωτεύουσα με μέριμνα της Κυβέρνησης Καποδίστρια έχει ιδιαίτερα έντονη οικοδομική δραστηριότητα.

Επίσης, στην προσπάθεια να υπάρξει μια όσο το δυνατόν ευρύτερη θεώρηση του αντικειμένου, παρουσιάζονται αρχικά οι ρίζες του Νεοκλασικισμού και τονίζεται επίσης με ποιους τρόπους έχει επηρεάσει η αρχιτεκτονική και η κατασκευή του κτιρίου της Εθνικής Τράπεζας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 18^{ου} ΜΕ ΑΡΧΕΣ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ	7
1.1. Ο Ευρωπαϊκός Νεοκλασικισμός στην Ελλάδα και αντίστροφα.....	11
1.2. Εισαγωγή της Νεοκλασικής Αρχιτεκτονικής στον Ελλαδικό χώρο.....	13
1.3. Το ρεύμα του κλασικισμού στον Ελλαδικό χώρο.....	17
2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	19
2.1 Γεωγραφία του Ναυπλίου.....	19
2.2 Η ίδρυση της πόλης.....	19
2.3 Η περίοδος της επανάστασης.....	21
2.4 Η βασιλεία του Όθωνα.....	21
2.5 Η περίοδος μετά το 1852.....	22
2.6 Στόχοι του πολεοδομικού και αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.....	22
2.7 Το πολεοδομικό σχέδιο του Ναυπλίου.....	24
2.8 Το σχέδιο πόλης του Ναυπλίου.....	29
2.8.1 Η πλατεία Συντάγματος.....	30
2.8.2 Το Δημόσιο.....	33
2.9 Ο κλασικισμός στο Ναύπλιο.....	34
2.10 Το διατηρητέο τμήμα της πόλης σήμερα.....	39
2.11 Αρχιτεκτονική κτιρίων.....	40
2.11.1 Πρώιμα και νεοκλασικά κτίρια.....	44
3. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ- ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ, ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ, ΜΕΛΕΤΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ	50
3.1 Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας του Ναυπλίου.....	50
3.1.1 Η ιστορία του κτιρίου.....	50
3.1.2 Ο αρχιτέκτονας	51
3.2 Εξωτερικά χαρακτηριστικά κτιρίου.....	52
3.3 Εσωτερικά χαρακτηριστικά κτιρίου.....	54

3.4	Στοιχεία που αποτελούν την κατασκευή του κτιρίου της Ε.Τ.Ε. – πιθανές βλάβες αυτών και τρόποι συντήρησης.....	61
3.4.1	Πατώματα εντός του κτιρίου.....	61
3.4.2	Επισκευές ρωγμών τοιχοποιίας εντός του κτιρίου.....	62
3.4.3	Χρήση ξύλου εντός του κτιρίου.....	64
3.4.4	Συντήρηση και προστασία υλικών εντός και εκτός του κτιρίου της Εθνικής Τράπεζας.....	67
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	71
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	74
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	76
	➤ ΣΧΕΔΙΑ	
	➤ ΠΗΓΕΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ	

1. Κεφάλαιο 1ο : Η Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα από τα Τέλη του 18^{ου} με Αρχές 20^{ου} Αιώνα

Το φαινόμενο του Διαφωτισμού αποτελεί μια κυρίαρχη κοσμοθεωρία του 18ου αιώνα η οποία «απλώνεται» τότε σε ολόκληρη την Ευρώπη κηρύττοντας έτσι την επιστροφή στην εποχή της Αρχαιότητας ως μέσο για την επίτευξη της ολοκλήρωσης της ανθρωπότητας. Προκύπτει έτσι με το τρόπο αυτό ένα ιδεολογικό κίνημα της έννοιας του κλασικισμού και το οποίο προσφέρει τα ερεθίσματα και την έμπνευση εκείνη με σκοπό το μορφολογικό ένδυμα των κτιρίων της συγκεκριμένης εποχής. Σε πρώτη φάση βέβαια, οι γνώσεις πάνω στην εποχή της Αρχαιότητας παρουσιάζονται εξαιρετικά περιορισμένες και προερχόμενες κυρίως από τις αναγεννησιακές πηγές, όπως επίσης και η προσέγγιση της Αρχαιότητας παρουσιάζεται αρκετά επιπόλαιη. (Λαββά Π. Γεωργίου, “*Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνων*”, University Studio Press, 2002)

Η αρχή βέβαια του 18^{ου} αιώνα βρίσκει την Ευρώπη σε μεγάλη σύγχυση. Το Μπαρόκ στυλ έχει σχεδόν εκφυλιστεί τόσο σε Ακαδημαϊκό Κλασικισμό στην Ιταλία, σε Ροκοκό στυλ στη Γαλλία και σε Παλλαδιανισμό στυλ στην Αγγλία, με μόνο κοινό σημείο την ταύτιση τους με το πνεύμα του ρεύματος του Διαφωτισμού. (Λαββά Π. Γεωργίου, “*Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνων*”, University Studio Press, 2002)

Θα πρέπει να σημειωθεί όμως πως καθώς αρχίζουν, οι διάφορες επιτόπου έρευνες στο σημείο εκείνο όπου άλλοτε απλώθηκε ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, τώρα παρουσιάζονται και οι πρώτες συστηματικές

μελέτες για την εποχή της Αρχαιότητας, οπότε από τα μέσα του αιώνα εδραιώνεται στην Αρχιτεκτονική μια νέα φάση του κλασικισμού, ο ρομαντικός κλασικισμός ή νεοκλασικισμός. (Τραυλός Ι., “Νεοκλασική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997)

Είναι μια αρχιτεκτονική που στηρίζεται στην τεκμηριωμένη, αρχαιολογική γνώση μιας συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου, συνδυασμένη με μια νέα κατανόηση της φύσεως με εμμονή στην ελληνορωμαϊκή περίοδο. Η άλλη μορφή του ρομαντικού κλασικισμού, είναι εκείνη της Επαναστατικής Αρχιτεκτονικής η οποία εμφανίζεται γύρω στο έτος 1700 και στο όνομα της Φύσης και του ιδεαλισμού βάλλει κατά του ελληνορωμαϊκού ρυθμού. Ο Κλασικισμός κυριαρχεί βέβαια στην Ευρώπη το πρώτο μισό του 19ου αιώνα και με σκοπό να τον διαδεχθεί στη συνέχεια ο μορφολογικός πλουραλισμός, γνωστός επίσης με το όνομα Εκλεκτισμός ή Ιστορισμός, ο οποίος θα διατηρηθεί μέχρι και τις δύο πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα αντίστοιχα. (Λαββά Π. Γεωργίου, “Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα”, University Studio Press, 2002)

Ο Ιστορισμός ως φαινόμενο, είναι μια έννοια από την εθνική οικονομία και καθιερώθηκε στην Ιστορία της Αρχιτεκτονικής γύρω στο έτος 1900. Μετά βέβαια την προσέγγιση και γνώση της ελληνορωμαϊκής αρχιτεκτονικής η ιστορική έρευνα η οποία επεκτείνεται και στις άλλες μεγάλες περιόδους αρχιτεκτονικού παρελθόντος. Επίσης, η ρωμανική, η γοθτική, η αναγεννησιακή αρχιτεκτονική, το Μπαρόκ και άλλες ακόμα περίοδοι ανακαλύπτονται και χρησιμοποιούνται από το 19ο αιώνα ως συγκεκριμένα μορφολογικά ενδύματα των παλιών αλλά και νέων θεμάτων που δημιουργεί η βιομηχανική επανάσταση και η νέα οικονομική και κοινωνική δομή της

Ευρώπης εκείνη την εποχή. (Λαββά Π. Γεωργίου, “Κλασικισμός, Ιστορισμός, Εκλεκτικισμός”, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη, 2002, Γενική Εισήγηση)

Από την άλλη, η όποια χρησιμοποίηση των διαφόρων ρυθμών «χάνει» την παλιά της έννοια αλλά και τα σχετικά διάφορα ρυθμολογικά στοιχεία αναμιγνύονται ανάλογα με την υποκειμενική προτίμηση του αρχιτέκτονα εκείνης της εποχής, όχι όμως ως οργανικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής αλλά και ως διακοσμητικές σκηνογραφικές ενδείξεις. Αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό έτσι πως για το κάθε τύπο κτιρίου επιλέγεται κι ένας ορισμένος ιστορικός ρυθμός κατασκευής κτιρίων, ώστε να αναγνωρίζεται εύκολα η λειτουργία από την εξωτερική μορφή του κτίσματος. Επίσης, ο Εκλεκτισμός είναι μια ουσιαστική διαφοροποίηση του Ιστορισμού, με την έννοια βέβαια ότι σ' αυτόν εμφανίζονται μοτίβα και στοιχεία διαφόρων τεχνοτροπιών στο ίδιο κτίριο. (Τραυλός Ι., “Νεοκλασική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997)

Επιπρόσθετα, η μεγάλη στροφή που θα οδηγήσει σε νέα εποχή μπορεί να τοποθετηθεί στα μέσα του 19ου αιώνα. Η βιομηχανική επανάσταση βέβαια προσφέρει τα νέα υλικά, σίδηρο, γυαλί, τσιμέντο, καθώς επίσης χρησιμοποιούνται κάποιες νέες μέθοδοι κατασκευής οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ακριβείς και γρήγορες, και κάποια νέα δομικά μηχανήματα τα οποία δίνουν νέες δυνατότητες στους μελετητές οι οποίοι καλούνται να ικανοποιήσουν τις όποιες διαφορετικές λειτουργικές ανάγκες που προκύπτουν και δεν καλύπτονται από τα δεδομένα του παρελθόντος. Βέβαια παραμένει η άποψη ότι η τότε αρχιτεκτονική πρέπει να ακολουθεί κάποιο στυλ που σήμαινε την όποια αναπαραγωγή των μορφών του

παρελθόντος. Με το τρόπο αυτό, τα περισσότερα κτίρια και οπωσδήποτε τα επίσημα που εκπροσωπούν το κράτος, εξακολουθούν ωστόσο να χτίζονται μέχρι και το τέλος του αιώνα σε μνημειακό ύφος, σε όλες τις χώρες της Ευρώπης και τα νέα υλικά καλύπτονται πίσω από μορφολογικά στολίδια. (Λαββά Π. Γεωργίου, “Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα”, University Studio Press, 2002)

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως όλο και περισσότερο όμως οι νέοι αρχιτέκτονες συνεχίζουν να γοητεύονται εκείνη την εποχή, από την αξιοποίηση των σχετικά καινούργιων υλικών και προσπαθούν να ξεφύγουν από τους τετριμμένους, αυστηρά τυποποιημένους κανόνες του κλασικισμού και του ιστορισμού. Σε όλο βέβαια τον καλλιτεχνικό ευρωπαϊκό χώρο, στο τέλος του 19ου αιώνα επικρατεί μια κίνηση για την εφαρμογή των νέων μορφών, η οποία βέβαια ανάλογα με τη χώρα που εμφανίζεται ονομάζεται «Art nouveau» στη Γαλλία και στο Βέλγιο που θεωρείται και το κέντρο της εξέλιξης αυτής, «Modern style» και «Arts and crafts» στην Αγγλία και Αμερική, «Jugendstil» στη Γερμανία και «Sezessionsstil» στην Αυστρία. (Λαββά Π. Γεωργίου, “Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα”, University Studio Press, 2002)

Το ρεύμα του Art nouveau προσφέρει ουσιαστικά σημαντική ώθηση στις καλές τέχνες, στις εφαρμοσμένες τέχνες αλλά και την αρχιτεκτονική, στις εσωτερικές διακοσμήσεις, στις εικονογραφήσεις βιβλίων, αναζητώντας αγνές μορφές της φύσης όπως το κύμα, φλόγα και τα ελικοειδή σχήματα με κύριο χαρακτηριστικό τη γραμμική σύνθεση και το συνδυασμό διακόσμησης και συμβολισμού. Τελικά όμως η τέχνη της «Art nouveau» δεν κατορθώνει ουσιαστικά να προσφέρει βιώσιμες λύσεις στα νέα προβλήματα και να

παραμένει μια διακοσμητική ανανέωση, μια τέχνη βέβαια χωρίς ρυθμό που εξαρτώμενη από τον πλούτο και την εκκεντρικότητα λίγων καλλιεργημένων «εκλεκτών» και η οποία στάθηκε μακριά από τις ανάγκες των μαζών της βιομηχανικής κοινωνίας του 20ου αιώνα. (Λαββά Π. Γεωργίου, *“Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα”*, University Studio Press, 2002)

Τέλος, από την πρώτη εικοσαετία του 20ου αιώνα, κάποια πρωτοποριακά ρεύματα όπως ο φοβισμός, ο εξπρεσιονισμός, ο φουτουρισμός, ο κυβισμός εμφανίζονται με νέες οπτικές αντιλήψεις του κόσμου, επαναστατούν και περικόπτουν κάθε δεσμό με την καθιερωμένη καλλιτεχνική παράδοση του περασμένου αιώνα. Με το τρόπο αυτό βέβαια παρουσιάζεται η πολλαπλότητα των τάσεων του 20ου αιώνα, η ανάγκη των δημιουργών για νέους πρωτοποριακούς εκφραστικούς τρόπους και μέσα που θα σημαδέψει τον 20^ο αιώνα. (Λαββά Π. Γεωργίου, *“Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα”*, University Studio Press, 2002)

1.1 Ο Ευρωπαϊκός Νεοκλασικισμός στην Ελλάδα και Αντίστροφα

Το ρεύμα της Ευρωπαϊκής νεοκλασικής αρχιτεκτονικής έφτασε ουσιαστικά στην Ελλάδα με την ανάκτηση της ανεξαρτησίας της χώρας, η οποία δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι επιτεύχθηκε την εποχή ακριβώς εκείνη που η αναβίωση της ελληνικής τέχνης στις ευρωπαϊκές χώρες βρισκόταν στην απόλυτη ακμή της. Οι λόγοι βέβαια για τους οποίους η ευρωπαϊκή νεοκλασική αρχιτεκτονική βρήκε άμεση ανταπόκριση και διαδόθηκε άμεσα σε ολόκληρο τον ελληνικό χώρο, είναι κυρίως δυο. Ο ένας είναι το γεγονός εκείνο ότι η κλασική παράδοση θεωρούνταν πάντοτε ζωντανή και παρούσα στην σχετική ελληνική αρχιτεκτονική. Τα υλικά βέβαια καθώς και οι τρόποι δομήσεως

δηλαδή η λιθοδομία, οι κτηριολογικοί τύποι και η διάταξη των όγκων, το σχήμα των διαφόρων ανοιγμάτων αλλά ακόμη και οι σχετικές διακοσμητικές αρχιτεκτονικές μορφές όσο απλουστευμένες κι αν ήταν τότε, όλα είναι στοιχεία βασικά τα οποία έχουν επιζήσει μέσα από τους αιώνες. (Φατούρου-Ησυχάκη Κάντω, *“Δρόμοι του ευρωπαϊκού Νεοκλασικισμού προς την Ελλάδα και αντιστρόφως”*, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη, 1983)

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως στη στερεή αυτή αρχιτεκτονική παράδοση του ελληνικού χώρου και ανάλογα βέβαια με τις ιδιαίτερες ιστορικές συνθήκες οι οποίες επικρατούσαν σε κάθε μια περιοχή στις οποίες έρχονταν κάθε φορά να μπολιαστούν οι σχετικές εκείνες «ερμηνείες» οι οποίες κατά καιρούς μέσα στην ιστορία προσφέρθηκαν από την Ευρώπη στην κλασσική αρχαιότητα από τον 15ο αιώνα και εξής. Δηλαδή η Αναγέννηση, το Barock, ο Νεοκλασικισμός. Οι τεχνοτροπίες αυτές ακόμη βέβαια και οι δύο πρώτες οι οποίες κατάγονταν έμμεσα και όχι άμεσα από την κλασσική Ελλάδα, ήταν ουσιαστικά εύκολο να γίνουν δεκτές στον ελληνικό χώρο, αφού στα κύρια σημεία τους χρησιμοποιούσαν το ίδιο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο καθώς και τους ίδιους τρόπους δομήσεως με τη ζωντανή κλασσική παράδοση της ελληνικής αρχιτεκτονικής. Ο Νεοκλασικισμός ανθίζει σ' ολόκληρο τον ελληνικό χώρο. Οι Έλληνες αναζητούσαν την εθνική τους ταυτότητα τότε και ήταν φυσικό να δεχθούν με ενθουσιασμό μορφές τέχνης που πηγάζουν άμεσα από την λαμπρή περίοδο της ιστορίας τους. Οι Έλληνες του 19^{ου} αιώνα επιθυμούσαν να συνδεθούν με την κλασσική Ελλάδα και να την ξαναζωντανέψουν. (Φατούρου-Ησυχάκη Κάντω, *“Δρόμοι του ευρωπαϊκού Νεοκλασικισμού προς την Ελλάδα και αντιστρόφως”*, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη, 1983)

1.2 Εισαγωγή της Νεοκλασικής Αρχιτεκτονικής στον Ελληνικό Χώρο

Αποτελεί πραγματικότητα πως η Ελλάδα γίνεται ανεξάρτητη την περίοδο από 3 έως 15 Φεβρουαρίου του 1830 σε μια εποχή που ο κλασικισμός στην Ευρώπη είχε ήδη δώσει αξιόλογα δείγματα στην αρχιτεκτονική και στα αντίστοιχα κτίρια που κατασκευάζονται. Ο Ρομαντισμός γενικότερα και ο οποίος δέσποζε στις τέχνες και τα γράμματα και η συγκυρία να ανακηρυχθεί βασιλιάς της Ελλάδας ο Όθωνας από τη Βαυαρία, γιος ενός από τους πιο φανατικούς ιδεολόγους του κλασικισμού, ήταν φυσικό να οδηγήσουν στην εισαγωγή της νεοκλασικής μορφολογίας στον ελληνικό χώρο. Το έδαφος για την ανάπτυξή της ήταν πρόσφορο. (Μπίρης Μάνος Γ., *“Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα, 2001)

Σε πρώτη φάση, οι Έλληνες επηρεασμένοι από τα φιλελληνικά δείγματα υπέρ της επανάστασης είχαν ουσιαστικά εναποθέσει στους ξένους τις ελπίδες για την καλύτερευση της ζωής τους και επομένως δέχονταν με ενθουσιασμό τον κλασικισμό τον οποίο εκείνοι έφερναν. Δεύτερο και σημαντικότερο στοιχείο ίσως, είναι το ρεύμα του νεοκλασικισμού όπου στα μάτια των Ελλήνων ήταν «Ελληνικός» μιας και θύμιζε αρχαία Ελλάδα και ήταν βαθιά κολακευτικός αλλά και τονωτικός για την περηφάνια τους που μετά από τέσσερις αιώνες σκλαβιάς ήταν βαθιά πληγωμένη. Η επιλογή όμως της πόλης της Αθήνας ως πρωτεύουσας του νεοσύστατου ελληνικού κράτους δεν ήταν ουσιαστικά μια απλή υπόθεση, αφού αρκετές αντίζηλες πόλεις ανάμεσα τους, όπως το Ναύπλιο, η Κόρινθος, η Ερμούπολη κ.ά., διεκδίκησαν με πείσμα τον συγκεκριμένο τίτλο. Ο Καποδίστριας βέβαια, όπου ήταν ο πρώτος Κυβερνήτης, δέχτηκε ισχυρές αλλά και επίμονες πιέσεις από τους

εκπροσώπους της κάθε πλευράς. Έτσι λοιπόν, ήταν άκρως φανερό ότι ο φανατισμός της διχασμένης κοινής γνώμης, καθώς και οι φιλόδοξες προθέσεις των κοινοτικών αρχόντων και των κομματαρχών της εποχής, θα μετέθεταν σε χρόνο αόριστο τη λύση του ζωτικού αυτού προβλήματος για την εποχή εκείνη. (Τραυλός Ι., “*Νεοκλασσική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*”, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997)

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως με την άφιξη του Βαυαρού πρίγκιπα (1833-1862), η πλάστιγγα ουσιαστικά έγειρε προς την κατεύθυνση του ιδεαλιστικού αλλά και αρχαιόφιλου κλίματος της Αυλής του Μονάρχου. Τελικά πραγματοποιήθηκε η θέληση του πατέρα του Όθωνα, του πολυπράγμονα και φιλότεχνου ηγεμόνα της Βαυαρίας Λουδοβίκου Α', να προσφέρει δηλαδή στην ξεχασμένη Αθήνα μια μεγαλειώδη ουσιαστικά αναβίωση, αντάξια του περίφημου ιστορικού αλλά και πνευματικού παρελθόντος της. Στην συγκεκριμένη αυτή απόφαση και η οποία επικυρώθηκε με την υπογραφή του βασιλικού διατάγματος της 29ης Ιουνίου του έτους 1833, ήταν ουσιαστικά μοιραίο τα ιδεολογικά κριτήρια τα οποία αποτέλεσαν το ουσιαστικό κίνητρο της, να παραβλέψουν τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις των υφιστάμενων τοπικών συνθηκών αντίστοιχα. Κυρίως όμως, των άθλιων κοινωνικών αλλά και οικιστικών δεδομένων ενός ημικατεστραμμένου κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα και οικισμού της τουρκοκρατίας, στον οποίο είχε μεταβληθεί με την πάροδο των αιώνων η «καλλίστη και περιφημότατη» κοιτίδα του ελληνικού κλασικού μεγαλείου. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως πως επιπλέον και κατά την εξαιρετικά προβληματική, για το μέλλον της νέας πρωτεύουσας, η ύπαρξη του εκτεταμένου και ανεξερεύνητου αρχαιολογικού χώρου, ο οποίος επρόκειτο-

σύμφωνα με το τότε προτασόμενο σχέδιο να εγκλωβιστεί μέσα στο νευραλγικό πυρήνα όπως διοικητικό και εμπορικό του νέου πολεοδομικού συγκροτήματος συγκεκριμένα. (Μπίρης Μάνος Γ., “*Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*”, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα , 2001)

Είναι γεγονός επίσης πως το πρώτο σχέδιο της πρωτεύουσας, το οποίο άρχισαν να συντάσσουν ήδη από το έτος 1831 οι εμπνευσμένοι αρχιτέκτονες εκείνης της εποχής κ.κ. Σταμάτιος Κλεάνθης και Έντουαρντ Σάουμπερτ, αν και πήγαζε από ορθολογικές για την εποχή εκείνη με σχετικές πολεοδομικές θέσεις, φάνηκε ουσιαστικά από την πρώτη παρουσίασή του, κάπως ασύμβατο σε σχέση με τις τότε προοπτικές της ανάπτυξης ενός οικισμού. Επιπλέον όμως και όπως τελικά αμέσως μετά αποδείχτηκε, ήταν εξαιρετικά δύσκολο στην επιτόπια πιστή εφαρμογή του. Η κατακραυγή βέβαια από τα θιγόμενα συμφέροντα, η οποία κορυφώθηκε κατά τις πρώτες διανοίξεις των οδών, η περιπλοκή του ζητήματος των αποζημιώσεων, που εκμεταλλεύτηκε ανενδοίαστα το μικροσυμφέρον των «ισχυρών» της εποχής, επέφεραν τη μετατροπή του σχεδίου, την οποία επεξεργάστηκε ο αρχιτέκτονας του Μονάχου και βασιλικός μυστικοσύμβουλος Leo von Klenze, περιορίζοντας το από την αρχική μεγαλόπνοη κλίμακα του, σε μια πρακτική αλλά και εμφανώς κοντόφθαλμη παραλλαγή του. (Τραυλός Ι., “*Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*”, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας , Αθήνα 1997)

Σημαντικό σημείο μελέτης εκείνης της εποχής βέβαια, αποτελεί και ο άμεσα διογκωμένος δημοσιοϋπαλληλικός τομέας, κυρίαρχο στοιχείο στον πληθυσμό της οθωνικής Πολιτείας στην Ελλάδα όπου οφειλόταν βέβαια στο γεγονός πως η κυβέρνηση συγκέντρωσε όλες τις αρχές στο Κέντρο και με αυτό τον τρόπο υπέθαλψε εκτός από την υπερτροφική υπαλληλία και κάθε

είδους αντιπαραγωγικές δραστηριότητες μέσα στην πόλη στην οποία ζούσαν. Αυτές οι συγκεκριμένες δραστηριότητες και παράλληλα τα προσφερόμενα από τον εκάστοτε κρατικό μηχανισμό ποικίλα προνόμια, ενθάρρυναν τους αργόμισθους αλλά και καιροσκόπους, αυξάνοντας τη συρροή ανθρώπων στη νέα πρωτεύουσα της χώρας. Έτσι από την επαναστατική περίοδο έως τα μέσα του 19ου αιώνα, δεκαπλασιάστηκε ο πληθυσμός της Αθήνας και των υπολοίπων μεγάλων πόλεων το έτος 1825 όπου στην Αθήνα ήταν 4.000 ενώ το έτος 1840 στα 40.000 περίπου, γεγονός οπωσδήποτε πρωτοφανές για πόλη του βαλκανικού χώρου. (Τραυλός Ι., *“Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997)

Θα πρέπει βέβαια να σημειώσει κανείς ότι κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης κρίσης που κατέληξε στην έξωση του Όθωνα και για μια περίπου δεκαετία μετά, έως ότου άρχισε δηλαδή να ομαλοποιείται η πολιτειακή και οικονομική ζωή, παρατηρήθηκε αισθητή ανάσχεση σε όλους τους τομείς, αυτής της πλασματικής έστω και φαινομένου ανάπτυξης. Ειδικά βέβαια, οι φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις του έτους 1843 και της επανάστασης του έτους 1862, μόνο γύρω στο έτος 1880 και σε όψιμο δηλαδή χρόνο, και κάτω από ειδικές πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, απέδωσαν καρπούς, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν ουσιαστικά οι πρόοδοι της προηγούμενης περιόδου στην Ελλάδα. (Μπίρης Μάνος Γ., *“Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα, 2001)

Τέλος και χωρίς να επεκταθεί κανείς σε περισσότερες λεπτομέρειες, η μόνιμη παρουσία πολλών Βαυαρών μηχανικών και τεχνικών ως το 1843 αλλά και η περιοδική μετάκληση διαφόρων πάλι Ευρωπαίων κυρίως Γερμανών αρχιτεκτόνων για να τους ανατεθούν συγκεκριμένα έργα ήταν αποφασιστική

για την κατεύθυνση που ακολούθησε η αρχιτεκτονική αργότερα στην Ελλάδα. (Λαββά Π. Γεωργίου, “*Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής 19^{ου} και 20^{ου} αιώνων*”, University Studio Press, 2002)

1.3 Το Ρεύμα του Κλασικισμού στον Ελληνικό Χώρο

Ο κλασικισμός, ο εκλεκτικισμός και ο ιστορισμός αποτελούν τις κύριες κατευθύνσεις στην αρχή του 20^{ου} αιώνα στις ελληνικές πόλεις ενώ τα νέα ρεύματα της Art Nouveau και Art Deco θα σημειώσουν κι εδώ την παρουσία τους, άλλα διστακτικά και περιορισμένα. (Λαββά Π. Γεωργίου, “*Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής με έμφαση στον 19^ο και 20^ο αιώνα*”, University Studio Press , 2002)

Το ρεύμα του αρχιτεκτονικού κλασικισμού εισέρχεται στην Ελλάδα μετά την ανακήρυξη του ελεύθερου κράτους και ως εκπρόσωπος κάποιας επίσημης αρχιτεκτονικής, χωρίς όμως μεγάλη έμφαση αρχικά. Με το τρόπο αυτό επί Καποδίστρια, υπάρχουν περιορισμένα δείγματα μιας κλασικιστικής αρχιτεκτονικής, λιπής αλλά και αυστηρής σε όγκους και διακοσμητικά στοιχεία όπως για παράδειγμα οι στρατώνες του ιππικού στο Ναύπλιο, το ορφανοτροφείο στην Αίγινα το έτος 1829. Η πραγματική «εισβολή» του κλασικιστικού κινήματος στον αστικό ελληνικό χώρο πραγματοποιείται όπως προαναφέρθηκε στην περίοδο που ακολουθεί τον Όθωνα. Μια σειρά από Γερμανούς αρχιτέκτονες αλλά και Έλληνες σπουδασμένους στο εξωτερικό όπως Κλεάνθης, Καυταντζόγλου, Κάλκος κ.α., γίνονται φορείς της νέας αρχιτεκτονικής ιδεολογίας. (Λαββά Π. Γεωργίου, “*Κλασικισμός, Ιστορισμός, Εκλεκτικισμός*”, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη , 2002, Γενική Εισήγηση)

Η εθνικιστική ιδεολογία θα επηρεάσει στις «Νέες χώρες» τις επαρχιακές ελλαδικές πόλεις με την κλασικιστική της μορφολογία, τα σχολικά κτίρια, τα διοικητήρια, τα δημαρχεία και τα δικαστικά καταστήματα, αλλά και τα υποκαταστήματα των τραπεζών όπως εκείνα της Εθνικής Τράπεζας. (Λαββά Π. Γεωργίου, *“Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής με έμφαση στον 19^ο και 20^ο αιώνα”*, University Studio Press , 2002)

Δημιουργούνται στο πνεύμα του κλασικισμού και τα πολεοδομικά σχέδια διαφόρων πόλεων όπως της Αθήνας, Πάτρας, Ερέτριας, Σπάρτης, Τρίπολης κ.α, Έτσι λοιπόν καθιερώνεται η *«Σχολή της Αθήνας»* που δέχεται την ισχυρή επίδραση του γερμανικού κλασικισμού και γίνεται ιδεολογικό πρότυπο για όλη την ελληνική επικράτεια η οποία αντιγράφει τα νεοκλασικά της κτίρια, όχι μόνο όσον αφορά την επίσημη αρχιτεκτονική με δημόσια κτίρια αλλά και τις κατοικίες της άρχουσας τάξης. (Τραυλός Ι., *“Νεοκλασσική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας , Αθήνα 1997)

Σταδιακά θα έρθουν και στην Ελλάδα τα αναφερθέντα ρεύματα της Art Nouveau και Art Deco στα οποία θα προστεθούν και σποραδικά παραδείγματα Νεογοθτικής, Νεομπάρók, Ελβετικής και άλλης τεχνοτροπίας. (Λαββά Π. Γεωργίου, *“Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής με έμφαση στον 19^ο και 20^ο αιώνα”*, University Studio Press , 2002)

Τέλος, στην ελεύθερη Ελλάδα υπάρχει η λαϊκή αρχιτεκτονική, η οποία πηγάζει από τοπικές μορφές και λαϊκές παραδόσεις, συνήθειες και τρόπο ζωής. Επόμενο ήταν λοιπόν να υπάρξει, όπου ήταν δυνατό από τις γενικότερες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, μια επιμιξία των δύο βασικών αρχιτεκτονικών τάσεων αντίστοιχα.

2. Κεφάλαιο 2ο : Γεωγραφικά και Ιστορικά Στοιχεία Ναυπλίου – Αρχιτεκτονική της Πόλης

2.1 Γεωγραφία του Ναυπλίου

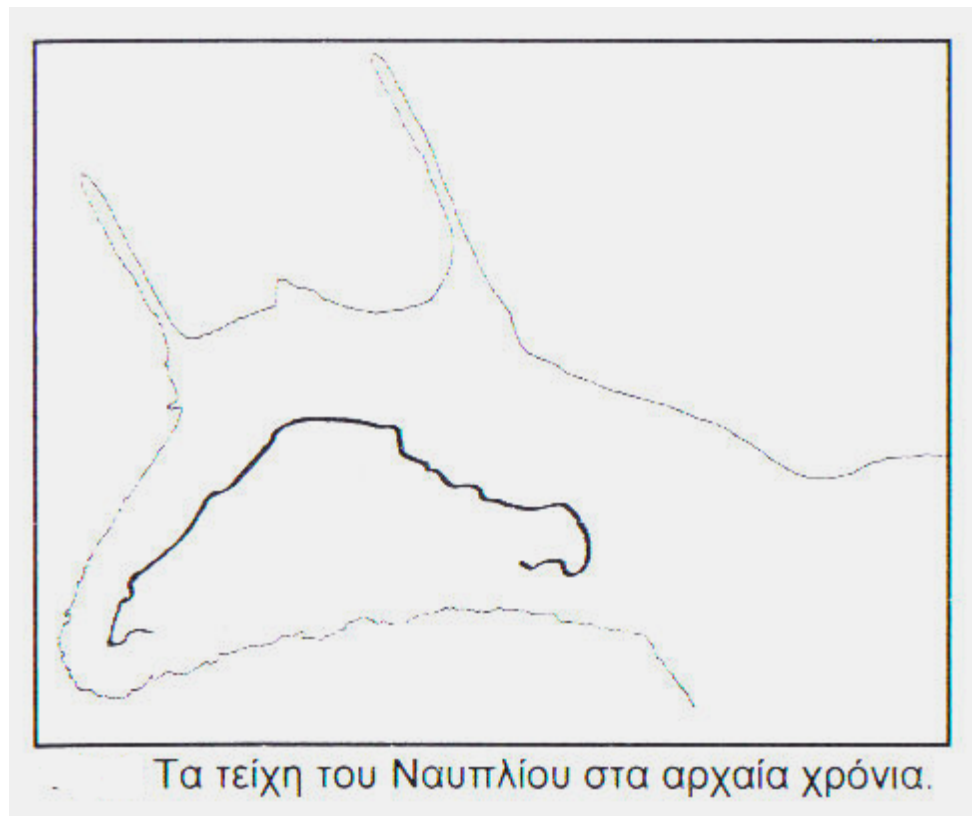
Πρωτεύουσα του Νομού Αργολίδας με τοποθεσία στην ανατολική Πελοπόννησο και πιο συγκεκριμένα σε βραχώδη χερσόνησο στον μυχό του Αργολικού κόλπου. Στο Ναύπλιο συγκεντρώνονται όλες οι αρχές του νομού, διοικητικές, στρατιωτικές και θρησκευτικές. Στον ίδιο δήμο περιλαμβάνονται, εκτός από το ιστορικό κέντρο, το προάστιο «Πρόνοια», η Καραθώνα και το Μπούρτζι.

2.2 Η Ίδρυση της Πόλης

Ιστορικής σημασίας η πόλη του Ναυπλίου χωρίς αμφιβολία. Γεγονός που σημαίνει ότι όχι μόνο δίνεται προβολή στα κτίρια της και τα μνημεία της αλλά και ότι η ίδια η πόλη τους προσδίδει και την δομή της και την ιστορία της. Και αν κάτι κρατάει μια πόλη ζωντανή είναι η ιστορία της όπου μέσα από αυτήν αντλούνται στοιχεία για την εξέλιξή της. Από τα κυκλώπεια τείχη στην Ακροναυπλία (σχ.2.1) συμπεραίνεται ότι η πόλη κατοικήθηκε από τους προϊστορικούς χρόνους αλλά και από τους μυκηναϊκούς τάφους στο Παλαμήδι. (Σέμνη Καρούζου, “Το Ναύπλιο”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Ο περιηγητής Πausανίας και ο γεωγράφος Στράβωνας έδωσαν πολλές πληροφορίες για αυτήν την περίοδο. Ιστορικό γεγονός είναι ότι υπήρξε λιμάνι της προϊστορικής Τίρυνθας αλλά και ότι η Ακροναυπλία ήταν η βάση για την

οχύρωση της πόλης. Οι ανασκαφές που πήραν μέρος το 1873 στους βόρειους πρόποδες του Παλαμηδίου έφεραν στο φως πολλούς τάφους από την μυκηναϊκή εποχή. Το 1892, 31 τάφοι ανακαλύφθηκαν στην ίδια περιοχή οι οποίοι εντάσσονται στην ίδια περίοδο.

Σχήμα Νο. 2.1

Η ανάπτυξη του Ναυπλίου σταμάτησε τον 7^ο αιώνα π.χ. από το Άργος που άρχισε να αναπτύσσεται με τον βασιλιά Δαμοκρατίδα. Στα τέλη του 4^{ου} αιώνα το Ναύπλιο αποτέλεσε έναν αξιόλογο οικισμό και λιμάνι του Άργους. (Σέμνη Καρούζου, "Το Ναύπλιο", Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

2.3 Η περίοδος της επανάστασης

Στις 29 Νοεμβρίου του 1827, οι Έλληνες καταλαμβάνουν το Παλαμήδι και τέσσερις μέρες αργότερα οι Τούρκοι παραδίδουν την πόλη στον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη. Μετά την αποχώρηση των Τούρκων πολλές κατοικίες χρησιμοποιούνται αμέσως από τους αρχηγούς του απελευθερωτικού αγώνα, αφού ήταν έρημα από κατοίκους. Το 1827 κηρύσσεται επίσημα το Ναύπλιο ως πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους. Στις 18 Ιανουαρίου του 1828 έρχεται ο Ιωάννης Καποδίστριας ως κυβερνήτης της χώρας. Αμέσως αναθέτει στους Έλληνες μελετητές Βούλγαρη και Βαλλιάνο τον σχεδιασμό της τρίτης οικιστικής ζώνης στην παραλία. Η οικοδομική δραστηριότητα είναι έντονη. Με την δολοφονία του Καποδίστρια το 1831 σταματούν τα μεγάλα έργα στο Ναύπλιο. Το 1832 αναλαμβάνει ο Όθωνας την διακυβέρνηση του βασιλείου της Ελλάδας. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

2.4 Η Βασιλεία του Όθωνα

Στις 25 Ιανουαρίου του 1833, σε ηλικία 17 ετών, ο Όθωνας αποβιβάστηκε στο Ναύπλιο. Η πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους από το Ναύπλιο μεταφέρεται στην Αθήνα το 1834, αφού η πόλη του Ναυπλίου κρίθηκε ακατάλληλη για οποιαδήποτε στρατιωτική ή πολιτική κίνηση με την εγκατάσταση του Όθωνα. Προς το τέλος της βασιλείας του το Ναύπλιο έγινε το κέντρο του αντιδυναστικού αγώνα. Στάση γνωστή με την ονομασία «τα Ναυπλιακά». Όσο αναφορά την αρχιτεκτονική της πόλης ο πιο επικρατέστερος τύπος σπιτιού έχει συμμετρική διάταξη με τονισμένη την

οριζόντια. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

2.5 Η περίοδος μετά το 1852

Τα βόρεια τείχη της πόλης κατεδαφίζονται και το κατώτερο τμήμα της πόλης, την περίοδο 1866-68, μεταφέρεται μέχρι την θάλασσα. Οι ευθύγραμμοι δρόμοι αποτελούν κύριο χαρακτηριστικό της νέας ρυμοτομίας. Την ίδια τύχη με τις υπόλοιπες ελληνικές επαρχιακές πόλεις ακολούθησε και το Ναύπλιο μετά την περίοδο της ακμής του. Η πόλη υποβαθμίστηκε από την αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης αλλά και από τον υδροκεφαλισμό της πρωτεύουσας. Γεγονότα που οδήγησαν στην βαθμιαία παρακμή της. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

2.6 Στόχοι του Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού

Αρκετά πολεοδομικά σχέδια για τουλάχιστον 9 πόλεις πραγματοποιήθηκαν κατά την διακυβέρνηση του Καποδίστρια. Οι πόλεις αυτές ήταν το Ναύπλιο, το Άργος, η Τρίπολη, η Ιτέα, η Κόρινθος, το Λιδωρίκι, η Βοστίτζα, η Πάτρα και η Πύλος. Οι εργασίες όμως ανασυγκρότησης είχαν προγραμματισθεί για 11 ακόμα πόλεις. Γενικότερα το σχέδιο της πόλης χωρίζεται σε τρεις ζώνες. Από τα τείχη της Ακροναυπλίας μέχρι την οδό Σταϊκοπούλου – Πλαπούτα βρίσκεται η πρώτη. Η δεύτερη από την Σταϊκοπούλου – Πλαπούτα μέχρι την οδό Αμαλίας, και η τρίτη από τα τείχη μέχρι την παραλία. Οι στόχοι που γίνονται εμφανή σύμφωνα με τα πολεοδομικά σχέδια είναι οι εξής: (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

-
- Η εφαρμογή του ορθογωνικού τύπου στο ρυμοτομικό πλέγμα της πόλης.
 - Δημιουργία συνοικιών που θα είναι συνενωμένες οργανικά και λειτουργικά.
 - Έξοδοι προς την ύπαιθρο της πόλης, σχεδιασμένες με ορθολογιστικό τρόπο που να επιτρέπει την είσοδο και την έξοδο με άνεση.
 - Ύπαρξη ελεύθερων χώρων μέσα στην πόλη , όπως άνετες προκουμαίες και πλατείες.
 - Κτίρια υπηρεσιών όπως του δικαστικού κέντρου, του διοικητικού ή του Αρχιεπισκοπικού Ναού, να καθορίζονται στο πολεοδομικό σχέδιο. Το ίδιο και με το εμποροβιομηχανικό κέντρο και κοινωνιστικό.
 - Να γίνεται δενδροφύτευση στις πόλεις

Είναι σημαντικό ότι κατά την εκτέλεση των πολεοδομικών σχεδίων έγινε προσπάθεια για : (Σέμνη Καρούζου, "Το Ναύπλιο", Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

- Ανέγερση προαστίων κοντά σε πόλεις που θα βοηθήσουν στο πρόβλημα της στέγασης.
- Επισκευή των υδραγωγείων της πόλης.
- Διατήρηση των παραδοσιακών στοιχείων στην αρχιτεκτονική της πόλης.
- Ανάπτυξη εμπορική και βιομηχανική του ευρύτερου χώρου των πόλεων με την κατασκευή προκουμαίων ή και με την ανέγερση εργοστασίων.

2.7 Το Πολεοδομικό Σχέδιο του Ναυπλίου

Η ανοικοδόμηση στο Ναύπλιο αρχίζει μαζί με την Αίγινα. Ο Καποδίστριας ήθελε να την μετατρέψει σε πόλη ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Σε συνεργασία με την ιδιωτική πρωτοβουλία επιμελήθηκε όλα τα κτίρια που αποτελούσαν μνημείο για την πόλη, εφαρμόζοντας τις αυστηρές διανοητικές του απαιτήσεις. Τα προβλήματα όμως που είχε να αντιμετωπίσει ήταν πολλά και ανάμεσά τους την άθλια υγειονομική κατάσταση της πόλης όπου είχε επιδεινωθεί από τις πολλές επιδημίες στην πόλη. Πολλοί περιηγητές όπως ο κόμης Guiseppe Pecchio και ο Άγγλος James Emerson περιέγραψαν την άσχημη αυτή κατάσταση. (Αντωνάκου Ντιάνα, “ *Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

Η συνεργασία του Καποδίστρια με του μηχανικούς Στ. Βούλγαρη και Θ. Βαλλιάνο αποσκοπούσε αρχικά στην ανόρθωση των ετοιμόρροπων κτιρίων και στην κατεδάφιση των τούρκικων κατασκευών. Επίσης, βασική τους μέριμνα ήταν η απόφραξη των υπονόμων και η επισκευή του υδραγωγείου της Άρειας. Η σφαγή των ζώων απαγορεύτηκε στην πόλη, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που επηρέαζαν την ατομική υγιεινή απαγορεύθηκαν. Η αποτύπωση της πόλης με την καινούργια της μορφής είχε ολοκληρωθεί το 1828. Ο ίδιος ο Καποδίστριας χρησιμοποιούσε για επιχείρημα την κακή δόμηση της πόλης και το γεγονός ότι η πόλη ήταν μισογκρεμισμένη. Έτσι λοιπόν δημιούργησε πλατείες και δρόμους αναδुकνεύοντας τα μνημεία. Την πολεοδομική εποπτεία του Ναυπλίου την ανέλαβε ο Βαλλιάνος, σύμφωνα με έγγραφα που βρέθηκαν το 1829. (Σέμνη Καρούζου, “ *Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Λίγο αργότερα επιφορτίστηκε και την λιθόστρωση των δρόμων της πόλης. Οι συγκρούσεις όμως που δημιουργήθηκαν από τις δημοπρασίες των «εθνικών οικιών» και την εφαρμογή «πρακτικού σχεδίου», ανάμεσα σε ιδιοκτήτες και το δημόσιο τομέα έφεραν στην επιφάνεια και πολλά προβλήματα. Έτσι λοιπόν ο Βαλλιάνος προχώρησε σε νέο σχέδιο όπου επικύρωσε και ο Κυβερνήτης το 1830. Τα σφαγεία τα οποία απομακρύνθηκαν από την πόλη αρχικά μετακόμισαν στην πύλη της Ξηράς. (Αντωνακάτου Ντιάνα, “*Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

Η περιοχή που έπρεπε να τα φιλοξενήσει θα πρέπει να είναι κοντά στην θάλασσα, 7 με 10 πήχεις από την στεριά και κατασκευασμένα από ξύλο. Φυσικά ποτέ δεν ανεγέρθηκαν. Η αποκατάσταση των σπιτιών ήταν το επόμενο ουσιαστικό βήμα. Το πρόβλημα ήταν πως οι στενοί δρόμοι αποτελούσαν εστία μόλυνσεως και πολλά κτίρια ήταν ακατάλληλα για στέγαση. Βασικό χαρακτηριστικό του κλασικισμού ήταν η ύπαρξη της οριζόντιας γραμμής. Σε κτίσματα του 19^ο αιώνα οι μορφές χαμηλώνουν, σε αντίθεση με αυτά του 18^{ου} αιώνα. Τα ελεύθερα διαστήματα φαίνεται να απουσιάζουν και κάθε γειτονικό τμήμα διαχωρίζεται από τα υπόλοιπα γειτονικά του. Όσα παλαιά κτίρια διατηρήθηκαν απλά εμπλουτίστηκαν με στοιχεία νεοκλασικά όπως τα αετώματα και τα γείσα και στέγασαν διοικητικές υπηρεσίες. Όσα τούρκικα στοιχεία υπήρχαν, με απόφαση του Κυβερνήτη, αφαιρέθηκαν. Η επιβολή του να δείχνει η πόλη καθαρά ευρωπαϊκή ήταν διαταγή. Τα σαχνίσια αφαιρέθηκαν αφού εμπόδιζαν τον ήλιο να δει τα σπίτια και το βασικότερο ότι ήταν τούρκικα στοιχεία και πηγές μόλυνσης. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Κτίρια όπως το Κυβερνείο, η Σχολή Ευελπίδων, το Βουλευτικό(φωτ.2.1), οι Φυλακές Λεονάρδου ή το Πρώτο Δημαρχείο(φωτ.2.2) είναι από τα πρώτα που διαμορφώθηκαν. Αναφέρονται ακόμα το Υπουργείο Στρατιωτικών, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το κτίριο του Τελωνείου(φωτ.2.3) και το Πρώτο Γυμνάσιο των Ελλήνων(φωτ.2.4).

Φωτ. Νο. 2.1 Το Βουλευτικό

Οθωμανική αρχιτεκτονική(προορισμός τζαμί). Κατά τον Λαμπρινίδη το κτίριο κτίστηκε από πέτρες της μονής Καρακαλά και το ανώφλι της εισόδου προέρχεται από το θυσιαστήριο του Ατρέα των Μυκηνών (Στεφάνου Ιωσήφ, "Σημειολογική διερεύνηση του χαρακτήρα της ιστορικής πόλης-Εφαρμογή στο Ναύπλιο", Αθήνα 1977)

Φωτ. Νο. 2.2 Το Πρώτο δημαρχείο

Φωτ. Νο. 2.3 Το κτίριο του Τελωνείου(περίπου 19^{ου} αιώνα)

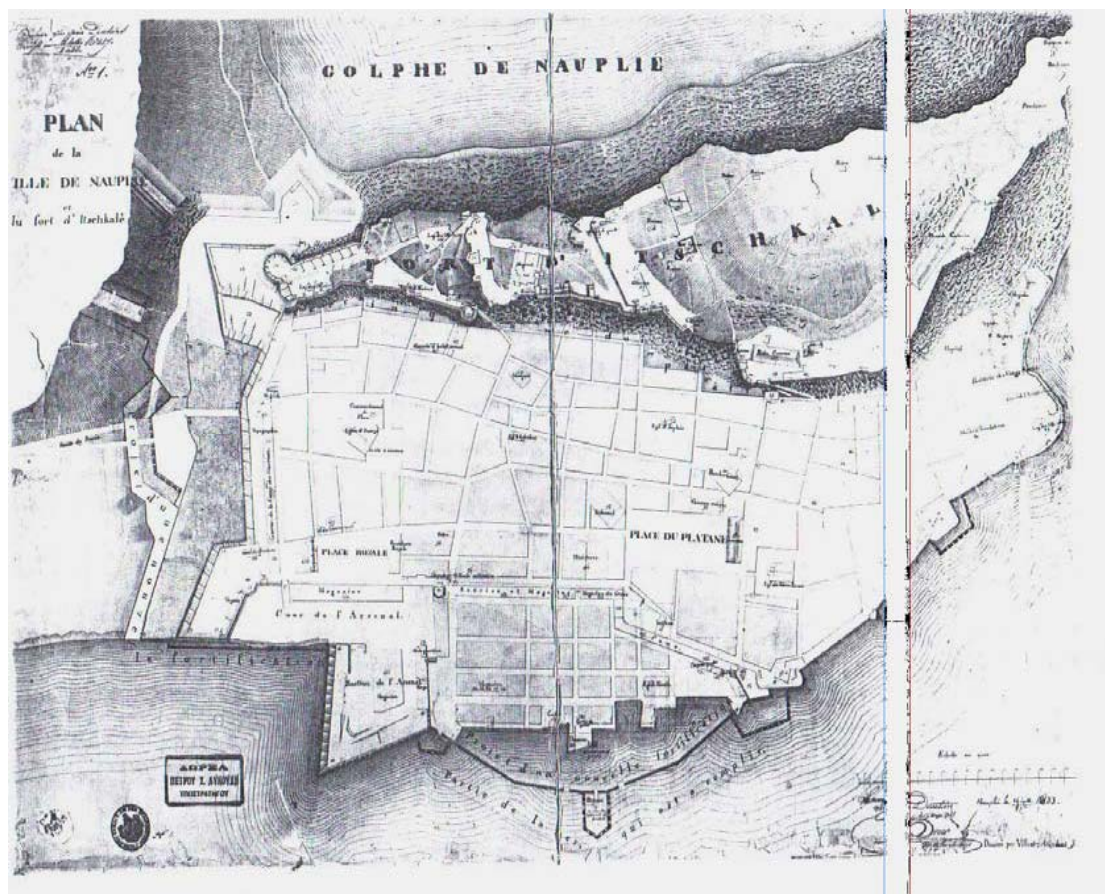

Φωτ. Νο. 2.4 Το Πρώτο Γυμνάσιο

Κτίστηκε το 1827 και ο δεύτερος όροφος προσετέθη αργότερα. Σήμερα είναι δημαρχείο της πόλης. (Μαϊστρου, Ζήβας, Αδάμη, “Ναύπλιο: ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας της παλιάς πόλης”, Ερευνητική Εργασία, ΕΜΠ, Αθήνα 1994)

Σύμφωνα με περιγραφές του Thiersch, η γενική περιγραφή της πόλης με την άφιξη του Όθωνα είναι ό,τι, οι καινούργιες κατοικίες είναι πολύ πιο καλές από τις παλιότερες αλλά υστερούν σε οικοδομικές εργασίες έναντι των ευρωπαϊκών πόλεων.

2.8 Το Σχέδιο της Πόλης του Ναυπλίου

Σχήμα No. 2.2 Τοπογραφικό σχέδιο της πόλεως και του οχυρού του Ίτς Καλέ χρονολογίας 1833 (Αντωνακάτου Ντιάνα, “Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες”, Αθήνα 1971)

Ένα έργο που ανταποκρίνεται στην πραγματική τοπογραφία της πόλης του Ναυπλίου και με πολύτιμες πληροφορίες, είναι το «*plan de la ville et du fort d'Itschkale*» (σχ.2.2). Αποτυπώνει την επιμήκη διάταξη της παλιάς πόλης κάτω από την Ακροναυπλία, όπως είχε διαμορφωθεί στην διάρκεια των επάλληλων κατακτήσεων της άλλοτε «*Napoli di Romania*» από Βενετούς και Τούρκους. Η δομή αυτή αναγνωρίζεται σήμερα σε μεγάλο ποσοστό έκτος από τα παραθαλάσσια τείχη στα νότια και την συνοδευτική τους ακρογραμμή(που αργότερα επιχωματώθηκε). Στα νότια του τείχους έχει χαραχθεί μία

ορθοκανονική επέκταση της πόλης με αισθητά μικρότερα οικοδομικά τετράγωνα από τα παλιά. (Φιλιππίδης Δημήτρης, “ Νεοκλασικές πόλεις στην Ελλάδα(1830-1920)”, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα 2007)

Ένα μέρος του σχεδίου του Καποδίστρια μεταφέρεται σε αυτό το έργο, δυο χρόνια μετά τον θάνατό του. Το σχέδιο αυτό δίνει αρκετές πληροφορίες, αλλά και ονομασίες που αφορούν τα πιο σημαντικά κτίρια, χώρους, πλατείες και αριθμούς σε πολλά οικοδομικά τετράγωνα. Οι περισσότερες πληροφορίες τοπογραφικές αναφέρονται σε αυτό το έργο παρά στο σχέδιο του 1833 «*Plan de stadt Nauplia*». Στο συγκεκριμένο έχει συμπληρωθεί η επιχωμάτωση της παραλίας, προς βορρά του ναού Αγίου Νικολάου. Το πλεονέκτημα που χαρίζει η επιχωμάτωση στην πόλη είναι το εμβαδόν για την καλύτερη φυσική ανεμπόδιση ανάπτυξή της, στα επόμενα χρόνια. Με τον τρόπο αυτόν θέτει το Ναύπλιο σαν ένα λιμάνι με μέλλον.(Αντωνακάτου Ντιάνα, “ *Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

2.8.1 Η Πλατεία Συντάγματος

Φωτ. Νο. 2.5 Πλατεία Συντάγματος

Η συγκεκριμένη πλατεία παραμένει πάντα η καρδιά του Ναυπλίου. Αποτελεί άνοιγμα επικοινωνίας των κατοίκων της πόλης όπου για πρώτη φορά επιλέχθηκε από την πρώτη Ενετική Κυριαρχία. Σε αυτό το σημείο διαμορφώθηκε ο Φόρος (αγορά) και χτίστηκε το παλάτι του Ενετού διοικητή (διήγηση Δορώθεου Μονεμβασίας και Καρούσου). Ο περιηγητής Εβλιγιά Τσελεμπής τον 17^ο αιώνα, είναι πολύ πιθανόν να την διατήρησε και μετέπειτα στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Σε αυτό το σημείο τοποθέτησε δυο τζαμιά. Από περιγραφές του μπορεί να είναι το «Τριανόν»(φωτ.2.6). (Αντωνακάτου Ντιάνα, “ Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες”, Αθήνα 1971)

Φωτ. Νο. 2.6 Τριανόν

Στα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας η πλατεία αυτή διατήρησε την ονομασία του «Πλάτανου». Στο γενικό σχέδιο της πόλης η ονομασία της είναι «Place du Platane». Σε σχέδιο του 1834 είναι ανώνυμη. Παίρνει την ονομασία

«Πλατεία Συντάγματος» το 1862. Οι οικοδομικές γραμμές που αφορούν την ανάπτυξη του χώρου της Δημοτική Αγοράς, ρυθμίζονται συγχρόνως. Φυσικά με κάποιες μικρές μεταβολές στο διάγραμμα του Ναυπλίου. (Αντωνακάτου Ντιάνα, «*Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*», Αθήνα 1971)

Από παλιά φωτογραφία γνωρίζουμε τη θέση του μνημείου του Υψηλάντη, στην ΒΔ γωνιά του Τζαμιού – Τριανόν κοντά στο τέρμα δηλαδή του Μεγάλου δρόμου. Από σχέδιο του 1987 πολλά μαγαζάκια και φιλικατζίδικα είναι σφινωμένα στο τρίγωνο που σχηματίζει η ΒΑ πλευρά του τζαμιού με την ευθεία του Μεγάλο Δρόμο. Τα μαγαζάκια αυτά μπορεί να έχουν την προέλευσή τους από το 1845, όπου ο Α. Μαυροκέφαλος κατασκεύασε έναν μικρό ξύλινο οικίσκο. Ο οικισμός αυτός προκάλεσε αντιδράσεις τότε. (Αντωνακάτου Ντιάνα, «*Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*», Αθήνα 1971)

Ο τίτλος «Πλατεία της Πόλεως του Ναυπλίου» διεκδικείται από μια άλλη θέση, όπως μαρτυρούν έγγραφα, από δύο γειτονικές πλατείες στη Συντάγματος. Μια η οποία βρισκόταν μπροστά στον Άγιο Νικόλαο και μια άλλη πιο πλάι της, η οποία περιφράχθηκε για να χρησιμεύσει στο Υγειονομείο. Στην πραγματικότητα δεν έγινε ποτέ η περιφραγή της και το μόνο που έγινε ήταν να επεκταθεί προς την θάλασσα σχηματίζοντας μια μεγαλύτερη πλατεία, για χρήση του υλλοτομείου. Κανείς δεν γνώριζε τότε πόση θάλασσα θα κατάπινε ακόμα η ξηρά. Οι προγραμματισμοί για κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον να γίνουν. Με αυτόν τον τρόπο η «περιπτή» πλατεία ονομάσθηκε αργότερα πλατεία του «Τελωνείου», αργότερα «Φιλελλήνων» και στις μέρες μας πλατεία «Ιατρού» όπου και κατέληξε να γίνει ένα τεράστιο parking. (Αντωνακάτου Ντιάνα, «*Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*», Αθήνα 1971)

Οι διαφορές που υπήρχαν ανάμεσα στο Δημόσιο και τον Δήμο Ναυπλίου ήταν πολλές. Οι ευθύνες για τις αρμοδιότητες αρκετές. Το Δημόσιο Ναυπλίου έπρεπε να αποδείξει την «ιδιότητα της πλατείας Τελωνείου». Από σχέδιο του 1834 φαίνεται πως το Παλιό Τελωνείο έχει χτισθεί εδώ και 30 χρόνια. Αλλά και το νέο προάστιο της παραλίας έχει εδραιωθεί. Το 1864 το Υπουργείο Εσωτερικών αποφασίζει να κατεδαφίσει τα τείχη του Ναυπλίου. Αν και οι φάκελοι από το Δημόσιο γεμίζουν συνεχώς, εκείνο πρέπει συχνά να υπερασπίζει τα συμφέροντά του από τους ιδιώτες με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη γραφειοκρατία. (Αντωνακάτου Ντιάνα, “ *Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

2.8.2 Δημόσιο

Ο μηχανισμός των γραφειοκρατικών διατυπώσεων δημιουργείται και θεμελιώνεται στο Ναύπλιο κατά τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας. Ο λόγος είναι ότι με την δημιουργία ενός νεοσύστατου κράτους δημιουργεί και πολλές ανάγκες. Οι κάτοικοι της πόλης όταν άρχισαν να συνειδητοποιούν την εξάρτησή τους από κάποιους νεογέννητους νόμους και την εφαρμογή τους, διαμόρφωσαν και μια συνείδηση αξιοκρατούμενη. Η επαφή τους με τις Κυβερνητικές Αρχές, τα Υπουργεία, τα Κυβερνεία, το Παλάτι, τους έκανε να διαμορφώσουν και την ανάλογη συμπεριφορά, στάση, τρόπους, πολιτική βούληση και δέσμευση απέναντι στην δημοσιοϋπαλληλική ιδιότητα. Ο κάθε δημόσιος υπάλληλος διεκδικούσε και ένα γόητρο εξουσίας και όχι μόνο την αξιοπρέπεια ή την ασφάλεια της θέσης του. (Αντωνακάτου Ντιάνα, “ *Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

Η Διοικητική υπεροχή του νεοσύστατου Κράτους εδραιωνόταν όσο οι δεκαετίες περνούσαν, παρόλο που δεν ήταν πρωτεύουσα. Από την Πύλη της ξηράς περνούσε όλη η Ελλάδα, αλλά και πολλές υπηρεσίες στρατιωτικές και δικαστικές λειτουργούσαν εκεί. Πλήθος κόσμου κάθε ιδιότητας έκανε την εμφάνισή του. Προύχοντες, έγκριτοι, αγωνιστές, πλούσιοι, δημόσιοι υπάλληλοι και έμποροι. Κάποιοι ήθελαν να διορισθούν, κάποιοι άλλοι εκλιπαρούσαν για μια θέση με λίγα προσόντα. Οι αιτήσεις ακόμα πιο πολλές. Οι απολυόμενοι και οι διοριζόμενοι πολλοί. Η απουσία της ιδιότητας ήταν εμφανής και η προστασία της ακόμα πιο αισθητή. (Αντωνακάτου Νιάννα, “ Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες”, Αθήνα 1971)

2.9 Ο Κλασικισμός στο Ναύπλιο

Πολλά κτίρια κλασικιστικού ρυθμού υπήρξαν στην πρώτη ελληνική πρωτεύουσα, την Οθωνική. Το νέο όμως αυτό κίνημα δεν επικράτησε και αυτό γιατί το Ναύπλιο προσομοίαζε προς μία επαρχία. Η μορφολογία του προσδιορίσθηκε από τις τοπικές συνήθειες, την δυτική βενετσιάνικη οικοδομική κληρονομιά και την ανατολίτικη παράδοση. Η εμφάνιση των ιδιωτικών σπιτιών ήταν ανώτερη από αυτή των ευρωπαϊκών με φανερά τα στοιχεία της τοπικής παράδοσης. Η Αθήνα η οποία είχε μετατραπεί σε χωριό λόγω του πολέμου, διέθετε το έδαφος για ριζικές αλλαγές και ανανέωση. Η ανάμιξη και ο αυθορμητισμός του νέου αυτού ρεύματος προσδίδουν και την γοητεία των σπιτιών του Ναυπλίου. Με το νέο κύμα ζωής άρχισε να δημιουργείται και ένας αρχιτεκτονικός οργανισμός ο οποίος εξαπλώθηκε σε όλη την πόλη. Η πόλη του Ναυπλίου με την προσέλευση ενός πολυεθνικού πληθυσμού ο οποίος δημιούργησε και τις πρώτες επιτακτικές οικοδομικές

ανάγκες, άρχισε να δημιουργεί δράση αλλά και μία σύνθετη κοινωνική αντίληψη. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Το Ναύπλιο αποτελούσε ένα πολυπολιτισμικό χώρο γιατί εκτός από τους Έλληνες και τους Αρβανίτες, υπήρχαν και πολλοί Γάλλοι, Άγγλοι, Γερμανοί, Πολωνοί, Ιταλοί και Πορτογάλοι. «*Ελληνικά, αρβανίτικα, γαλλικά, γερμανικά και ιταλικά διασταυρώνονται αναμεταξύ τους στα εστιατόρια και στα καφενεία*». (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Τα μνημειακά κτίρια μαρτυρούν ότι ο Κυβερνήτης είχε πολλά πολεοδομικά οράματα. Ο ίδιος φρόντισε να φέρει πρότυπα από τις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αν και από το τέλος του 18^{ου} αιώνα έγινε μια στροφή σε αντίδραση προς το μπαρόκ και την υλιστική πληθωρικότητα. Έτσι την συγκεκριμένη περίοδο παρατηρούνται κτίρια που χαρακτηρίζονται από λιτότητα μνημειακή. Δημιουργήθηκε μια διαφοροποίηση των ρωμαϊκών μορφών από τις διάφορες αρχιτεκτονικές αντιλήψεις. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Το έδαφος που βρήκε ο κλασικιστικός ρυθμός της Δύσης ήταν πρόσφορο. Με το δικό του ύφος έδωσε μορφές λιτές. Κατάφερε να περάσει στην κληρονομική μνήμη του τόπου και στην μορφολογική του υπόσταση. Πρόσθεσε όμως και στην νεότερη Ελλάδα πολλά στοιχεία ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Οι γεμάτες σύγχυση επιρροές των κτισμάτων, σταδιακά εξέλιπταν από τις μικρές πόλεις που αναπτύχθηκαν μετά την απελευθέρωση με την επικράτηση του Κλασικισμού. Λίγα όμως πράγματα

μπόρεσε να πραγματοποιήσει ο Καποδίστριας, παρόλο το πολεοδομικό του όραμα. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Στα γράμματά του είναι έκδηλο το ενδιαφέρον του για την διαρρύθμιση και άλλων πόλεων ελληνικών, όπως αυτή του Άργους. Ήταν σημαντικό για αυτόν να μπορέσουν οι ίδιοι οι κάτοικοί του να δημιουργήσουν την ανοικοδόμηση. Ζήτησε να αναμορφωθούν όλες οι ερειπωμένες από τον πόλεμο πόλεις, με συμμετοχικές διαδικασίες. Ο δρόμος που υπήρξε κεντρικός για την περριχειρισμένη πόλη ήταν ο «*Μεγάλος Δρόμος*» (φωτ.2.7). Ήταν σχέδιο του Καποδίστρια η δημιουργία του και η πορεία του ήταν από την Ανατολή, αρχή του Ναυπλίου προς την κεντρική πλατεία με τοπόσημο το βενετσιάνικο παλάτι και το Μέγαρο των Αποθηκών του Στόλου. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Το τελευταίο αυτό κτίριο ήταν κατασταλτικό για την ρύθμιση του δρόμου και όχι η διαπλάτυνσή του δρόμου ο οποίος έφερνε από την Πύλη της Στεριάς στο κέντρο. Ακόμα και σήμερα μπαίνοντας στην πόλη τα εμβληματικά στοιχεία αποτελούν ο «*Μεγάλος Δρόμος*» (φωτ.2.7), η πλατεία και το βενετσιάνικο κτίριο(αρχαιολογικό μουσείο). Σύμφωνα με την Καρούζου θεωρείται ο αρχαιότερος δρόμος του κλασικισμού στην Ελλάδα. Σε αυτόν διακρίνονται καθαρά μορφολογικά στοιχεία κλασικισμού. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Φωτ. Νο. 2.7 Μεγάλος δρόμος

Το «παλατάκι» του Καποδίστρια ήταν δομημένο στην αρχή του δρόμου, με στοιχεία κλασικισμού. Η κεντρική αρτηρία της Πρόνοιας δημιουργήθηκε με τα ίδια στοιχεία και διαμορφώθηκε με πρωτοβουλία του Καποδίστρια, ο οποίος και το βάπτισε. Η χάραξη αυτού του δρόμου κατέληγε στον λόφο της Ευαγγελίστριας. (Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*”, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

Η αποκατάσταση των σπιτιών κέντρισε επίσης το ενδιαφέρον του Καποδίστρια. Ο ίδιος γνώριζε ότι το γεγονός ότι οι δρόμοι ήταν στενοί με κίνδυνο για την δημόσια υγεία και πως τα ερειπωμένα σπίτια έπρεπε να αντικατασταθούν με νέα κτίσματα. Ο Στ. Βούλγαρης ανέλαβε αυτήν την εργασία, με πρόσθετη εντολή να κάνει το ίδιο στην Πάτρα και στην Τρίπολη. (Αντωνακάτου Ντιάνα, “*Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες*”, Αθήνα 1971)

Όμως ο Βούλγαρης παραιτήθηκε. Έτσι λοιπόν ο Χάιντεκ έστειλε στον Καποδίστρια δυο αρχιτέκτονες να εργασθούν στο Ναύπλιο, το Κλεάνθη και τον Σχυτάρτο. Το πώς θα διαμορφωνόταν η όψη της πόλης με όλα τα κλασικιστικά στοιχεία δεν το ήξερε κανείς. Η μεταφορά της πρωτεύουσας στην Αθήνα θεωρήθηκε ευεργετική μόνο και μόνο από την εξάπλωση της πολιτείας στον κάμπο του Άργους. Η αρχαιολατρεία και ο ρομαντισμός ευνόησαν την Αθήνα για πρωτεύουσα. Η καταστροφή πολλών αρχαιολογικών θησαυρών ακολούθησε καθώς η πόλη απλωνόταν προς τον Πειραιά. Παρόλα αυτά σώθηκαν κάποια αρχαία ιερά, αλλά όχι και οι βυζαντινές εκκλησίες. Τα μεγαλόπνοα σχέδια του Ναυπλίου σταμάτησαν με τον θάνατο του Καποδίστρια. (Τραυλός Ι., *“Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997)

Την παράδοσή δεν την συνέχισε η αυλή του η οποία θεωρούσε προσωρινή κατοικία το παλάτι. Στόχος της ήταν η Αθήνα. Το πνεύμα που επικρατούσε στην Αθήνα των Βαυαρών ήταν εκείνο της Δύσης. Πολλά από τα έργα της εποχής εκείνης είναι χαρακτηριστικά και σήμερα. Αλλά και πολλά από τα μνημεία της Αθήνας του 19^{ου} αιώνα γκρεμίσθηκαν. Μάρτυρες του υφολογικού περιεχομένου αυτής της εποχής αποτελούν τα ελάχιστα κτίσματα που διασώθηκαν. (Αντωνακάτου Ντιάνα, *“Ναύπλιο, Κείμενα και εικόνες”*, Αθήνα 1971)

Η άστοχη απομάκρυνση δυο αρχιτεκτόνων από την αυλή του Όθωνα αποτέλεσε και την αιτία για την ουσιαστική έλλειψη μέριμνας της πολεοδομικής διαμόρφωσης του Ναυπλίου. Ο ένας ουμανιστής και φιλέλληνας και ο δεύτερος νομικός. Δεν χρησιμοποιήθηκαν όμως σωστά ως σύμβουλοι του βασιλιά λόγω των σκοτεινών ενεργειών των αυλικών της

Αντιβασιλείας. Γενικώς τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της βενετικής και τούρκικης επέμβασης ήταν εμφανή σε όλη την πόλη. Ο φρουριακός περιορισμός δεν επέτρεψε σχεδιαστικές επεμβάσεις. Μετά την Απελευθέρωση αναπλάστηκε η πόλη του Ναυπλίου διατηρώντας το νεοκλασικό ύφος ακόμα και στις λαϊκές κατοικίες.

2.10 Το Διατηρητέο Τμήμα της Πόλης Σήμερα

Ο σιδηροδρομικός σταθμός ορίζει την έκταση του διατηρητέου τμήματος της πόλης μέχρι το δυτικό άκρο στην θέση «πέντε αδέρφια». Το παλιό Ναύπλιο κλείνεται από την Ακροναυπλία και την θάλασσα του Αργολικού από βορρά και δύση. Από την Ανατολή συνεχίζεται η νέα πόλη με την Ενδεκάτη και την Πρόνοια.

Φωτ. Νο. 2.8 Ακροναυπλία-παλιά πόλη

2.11 Αρχιτεκτονική Κτιρίων

Ένα μεγάλο ποσοστό ιστορικών στοιχείων έχει διατηρηθεί στην παλιά πόλη του Ναυπλίου (φωτ.2.9) με αποτέλεσμα την παρουσία πολλών αρχιτεκτονικών τύπων. Πολλά από τα κτίσματα χρονολογούνται από το 1830 με στοιχεία τούρκικης παράδοσης όπως το Βουλευτικό (φωτ.2.11, 2.12), το Τριανόν (φωτ.2.10) και πολλά τζαμιά. Ακόμα και στοιχεία Ενετικής αρχιτεκτονικής συναντά κανείς στο Ναύπλιο στο αρχαιολογικό μουσείο(φωτ.2.13, 2.14).

Φωτ. Νο. 2.9 Παλιά πόλη

Φωτ. Νο. 2.10 Τριανόν

Επί τουρκοκρατίας ήταν τζαμί, αργότερα καθολικός ναός του Αγίου Αντωνίου των Φραγκιστανων. Το 1826 λειτούργησε ως Α΄ αλληλοδιδασκτικό σχολείο αρρένων, το 1915 ως θέατρο και αργότερα ως κινηματογράφος με επωνυμία Τριανόν. Σήμερα στεγάζει το Δημοτικό θέατρο Ναυπλίου. (Στεφάνου Ιωσήφ, “Σημειολογική διερεύνηση του χαρακτήρα της ιστορικής πόλης-Εφαρμογή στο Ναύπλιο”, Αθήνα)

Φωτ. Νο. 2.11, 2.12 Το Βουλευτικό (τζαμί, φυλακή, δικαστήριο, πρώην βουλή, ωδείο)

Φωτ. Νο. 2.13 Αρχαιολογικό μουσείο(1713-πρώην στρατώνας και αποθήκη
του ενετικού στόλου)

Φωτ. Νο. 2.14 Λεπτομέρεια κτιρίου(στυλ ρούστικας)

2.11. 1 Πρώιμα και Νεοκλασικά κτίρια

Προσπαθώντας κανείς να διεξάγει μια καταγραφή στο τρόπο με τον οποίο είναι κατασκευασμένα τα παλαιά κτίρια του Ναυπλίου, θα διακρίνει πως εκείνα χωρίζονται τυπολογικά σε δύο κατηγορίες, εκείνα τα οποία ονομάζονται πρώιμα και εκείνα τα οποία αναφέρονται ως νεοκλασικά. Οι κατηγορίες των δύο αυτών κτιρίων, αναφέρονται ως εξής:

(Κυριακίδη, Μαλικούτη, “*Ναύπλιο, Αναγνώριση και ανάλυση ιστορικού κέντρου*”, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. 1984)

Πρώιμα κτίρια

Τα πρώιμα κτίρια είναι 2όροφα ή 3όροφα κτισμένα την περίοδο 1830-65, με εξωτερικούς τοίχους από λιθοδομή και τους υπόλοιπους τσατμάδες. Σ'αυτά παρατηρούνται λιτά μορφολογικά στοιχεία και συμμετρικά ανοίγματα της όψης. Στις κατόψεις οι κύριοι χώροι είναι συμμετρικά ανεπτυγμένοι, ως προς τον κεντρικό άξονα του κτιρίου. Πολλές φορές επιχρίεται μόνο ο 2ος όροφος ενώ το ισόγειο και ο 1ος όροφος έχουν εμφανή λιθοδομή, είτε ορθογωνική, είτε ακανόνιστη, με τυφλά ανακουφιστικά τόξα πάνω από τα ανοίγματα. (Κυριακίδη, Μαλικούτη, “*Ναύπλιο, Αναγνώριση και ανάλυση ιστορικού κέντρου*”, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. 1984)

Φωτ. Νο. 2.15 Πρώιμο Νεοκλασικό κτίριο

Φωτ. Νο. 2.16 Πρώιμο Νεοκλασικό κτίριο(οικία Μάουερ)

Νεοκλασσικά κτίρια

Τα περισσότερα έχουν ανεγερθεί την περίοδο 1865-95 ή και ακόμη αργότερα. Επικρατεί συμμετρία τόσο στην όψη όσο και στην κάτοψη. Τα νεοκλασσικά κτίρια έχουν συνήθως ισόγειο και 2 ορόφους με εξωτερικούς τοίχους από επιχρισμένη λιθοδομή. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται, όλα τα κτίρια που ανήκουν στις διάφορες φάσεις εξέλιξης του ρυθμού, δηλαδή περιλαμβάνονται τα εξής :

(Κυριακίδη, Μαλικούτη, “Ναύπλιο, Αναγνώριση και ανάλυση ιστορικού κέντρου”, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. 1984)

- *τα κτίρια όπου ο νεοκλασσικός ρυθμός έχει ολοκληρωθεί και τα οποία συνθέτουν τις όψεις τους με πλούσια ρυθμολογικά στοιχεία με επίκρανα, κυμάτια, κα.*
- *τα κτίρια που έχουν χτιστεί την περίοδο παρακμής του νεοκλασσικού ρυθμού και ιδιαίτερα μετά το 1895, όπου με την επικράτηση της ρομαντικής νοοτροπίας αρχίζουν να αποκτούν πολλές βαριές και όχι λειτουργικές διακοσμήσεις με όψιμα νεοκλασσικά.*

Φωτ. Νο. 2.17 Νεοκλασικό κτίριο

Φωτ. Νο. 2.18 Μαρμάρινος εξώστης

Φωτ. Νο. 2.19 Νεοκλασικό κτίριο

Φωτ. Νο. 2.20 Μαρμάρινος εξώστης του κτιρίου

Φωτ. Νο. 2.21 Νεοκλασικό κτίριο

Φωτ. Νο. 2.22 Μαρμάρινα πλαίσια στα ανοίγματα

3. Κεφάλαιο 3ο : Αρχιτεκτονική της Εθνικής Τράπεζας Ναυπλίου – Στοιχεία Κατασκευής, Αποτύπωση Καταστήματος, Μελέτη Μορφολογίας και Πολεοδομικές Διαστάσεις

3.1 Το Κτίριο της Εθνικής Τράπεζας του Ναυπλίου

3.1.1 Η ιστορία του κτιρίου

Φωτ. Νο. 3.1 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Στο οικόπεδο που βρίσκεται σήμερα η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ήταν το Σαράι του Μόρα-πασά όπου και κατεδαφίστηκε το 1828. Εκεί ήταν και το σπίτι της Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου όπου κατεδαφίστηκε τον Οκτώβριο του 1911(σύμφωνα με στοιχεία του Ιστορικού Αρχείου Αργολίδας) από τον εργολάβο Δ. Παναγιωτόπουλο, και στην θέση του κτίστηκε η Εθνική Τράπεζα από τον αρχιτέκτονα Νικόλαο Ζουμπουλίδη το 1936. (*“Καλλιόπη Σπ. Παπαλεξοπούλου, (1809-1898) Η Ελληνίδα μαντάμ Ρολάν”*, Αργολική Αρχαική Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού, Ναύπλιο, 1997)

Στο σπίτι της Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου(σύζυγος του Δημάρχου) οργανώθηκε η Ναυπλιακή Επανάσταση από τον Φεβρουάριο ως τον Μάρτιο του 1862. Από τον εξώστη της η Κ.Παπαλεξοπούλου, που βλέπει στην πλατεία Συντάγματος, έβγαλε έναν πύρινο λόγο εμπυχώνοντας τους Ναυπλιείς να επαναστατήσουν , η οποία και αποτυπώνεται στην αναμνηστική πλάκα που υπάρχει προς τιμήν της και κοσμεί σήμερα την πλατεία μπροστά από την Εθνική Τράπεζα. (Σέμνη Καρούζου, *“Το Ναύπλιο”*, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1999)

3.1.2 Ο αρχιτέκτονας Ν.Ζουμπουλίδης

Ο Νικόλαος Ζουμπουλίδης σπούδασε στην Αυτοκρατορική Σχολή Καλών Τεχνών της Βασιλεύουσας, όπου και λαμβάνει το πτυχίο του το 1907. Από το 1908-1910 είναι αρχιτέκτονας του υπουργείου Εφκαφίου στην Τουρκία και μετά για δύο χρόνια μετεκπαιδεύεται στο Βερολίνο. Από το 1912-14 Επιθεωρητής του υπουργείου Εφκαφίου στην Τουρκία,το 1917-19 εργάζεται ως βοηθός του αρχιτέκτονα Κ.Μπαλάνου όπου τον διαδέχεται το 1920 στη Γενική Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος. Και από

το 1955 (χρονιά που εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα) είναι Δ/ντής Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Βόλου. (*“Τεχνική Επετηρίς της Ελλάδος”*, ΤΕΕ, Τομ.Β, Αθήνα, 1934)

Κλασική περίπτωση αρχιτέκτονα της μεταβατικής περιόδου στη νεοελληνική αρχιτεκτονική, που από τον φθίνοντα πια ρομαντικό ιστορισμό “ψάχνει” τη νέα φυσιογνωμία της μέσα από τα ρεύματα της αρχιτεκτονικής πρωτοπορίας που διαμορφώνονται κατά την δεκαετία του 1930 στο διεθνή χώρο, άλλα και που στην Ελλάδα βρίσκουν άξιους αντιπροσώπους, τους Π.Ν.Τζελέπη, Γ. Κοντολέοντα, Ν. Μητσάκη, Β. Δούρα, Κ. Παναγιωτάκο και τόσους άλλους. (Χολέβας Νικ. Θ. *“Νεοκλασική Πόλη και Αρχιτεκτονική”*, Θεσσαλονίκη, 1988)

Ο Ζουμπουλίδης δεν έχει μορφολογικούς ενδοιασμούς στις επιλογές του, δρα ανάλογα κάθε φορά με το “γούστο” της εποχής, διαμορφώνοντας έτσι και τις αρχιτεκτονικές του επινοήσεις. Η άποψη του καθηγητή Αλ. Ζάννου και του αρχιτέκτονα Ρ. Λάββα για το έργο του αυτό στο Ναύπλιο είναι ό,τι είναι “προ-μεταμοντέρνο”. Ο Ζουμπουλίδης σαράντα χρόνια πριν έδωσε ένα δείγμα “προ-μεταμοντέρνου” στο Ναύπλιο. (Χολέβας Νικ. Θ. Τεύχος *“Απόπειρα λόγου και τέχνης”*)

3.2 Εξωτερικά χαρακτηριστικά κτιρίου Ε.Τ.Ε.

Το κτίριο της Ε.Τ.Ε. αποτελεί αναμφισβήτητο στοιχείο σημαντικό της νεοελληνικής πορείας της αρχιτεκτονικής και γι’ αυτό πρέπει να προστατευθεί. Το κτίριο αυτό, στα όριά του αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της εξελικτικής διαδρομής της σύγχρονης μας αρχιτεκτονικής. Έτσι, μέσα σε μια λιτή τελικά, ογκομετρική διάταξη με την επιλεκτική εισαγωγή των κίωνων, με ρυθμολογικές

αναφορές της μινωϊκής Κρήτης, ο Ν. Ζουμπουλίδης απαντά με τον τρόπο του στο μεγάλο ερώτημα γύρω από την “ελληνικότητα” στην αρχιτεκτονική. (Χολέβας Νικ. Θ. Τεύχος “Απόπειρα λόγου και τέχνης”)

Ο αρχιτέκτων στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας του Ναυπλίου προσπάθησε να βάλει στοιχεία μυκηναϊκού ρυθμού. Όπως βλέπουμε στην είσοδο της τράπεζας (φωτ.3.2,3.3) έχει το κλασικό μυκηναϊκό τρίγωνο που είναι χαρακτηριστικό των μυκηναϊκών τάφων. Στους τάφους χρησιμοποιούνται για να βοηθάει στατικά στην στήριξη και ονομάζεται σύμβολο ανακούφισης. Ένα άλλο στοιχείο που θυμίζει τα αρχαία μνημεία είναι οι κολώνες της τράπεζας (φωτ.3.4) που είναι μινωϊκού ρυθμού. (Χολέβας Νικ. Θ. Τεύχος “Απόπειρα λόγου και τέχνης”)

Φωτ. Νο. 3.2 Κεντρική είσοδος κτιρίου

Φωτ. Νο. 3.3 Λεπτομέρεια εισόδου

Αυτό που διαφοροποιεί την τράπεζα από τα υπόλοιπα κτίρια της πλατείας Συντάγματος είναι ό,τι ο αρχιτέκτων έχει αντιγράψει και προσαρμόσει στοιχεία μυκηναϊκού ρυθμού και περιόδου πάνω στο κτίριο. (Χολέβας Νικ. Θ. Τεύχος "Απόπειρα λόγου και τέχνης")

3.3 Εσωτερικά χαρακτηριστικά κτιρίου

Ο πρώιμος γερμανικός κλασικισμός που μεταφυτεύτηκε στην Ελλάδα, εκφράζεται όσον αφορά την κατοικία κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες της Οθωνικής αρχιτεκτονικής από έναν βασικό τύπο μονοκατοικίας, κύρια στοιχεία του οποίου είναι ο κυβικός κλειστός όγκος του κτιρίου και η τριμερής κάτοψη. Εμφανίζεται δηλαδή, μία απλή σύμμετρη διάταξη με το κεντρικό χολ του ισογείου και πλάγιες αίθουσες υποδοχής ή γραφείων. Το κύριο κλιμακοστάσιο έχει συνήθως άμεση επικοινωνία με τους χώρους υποδοχής και οδηγεί στην

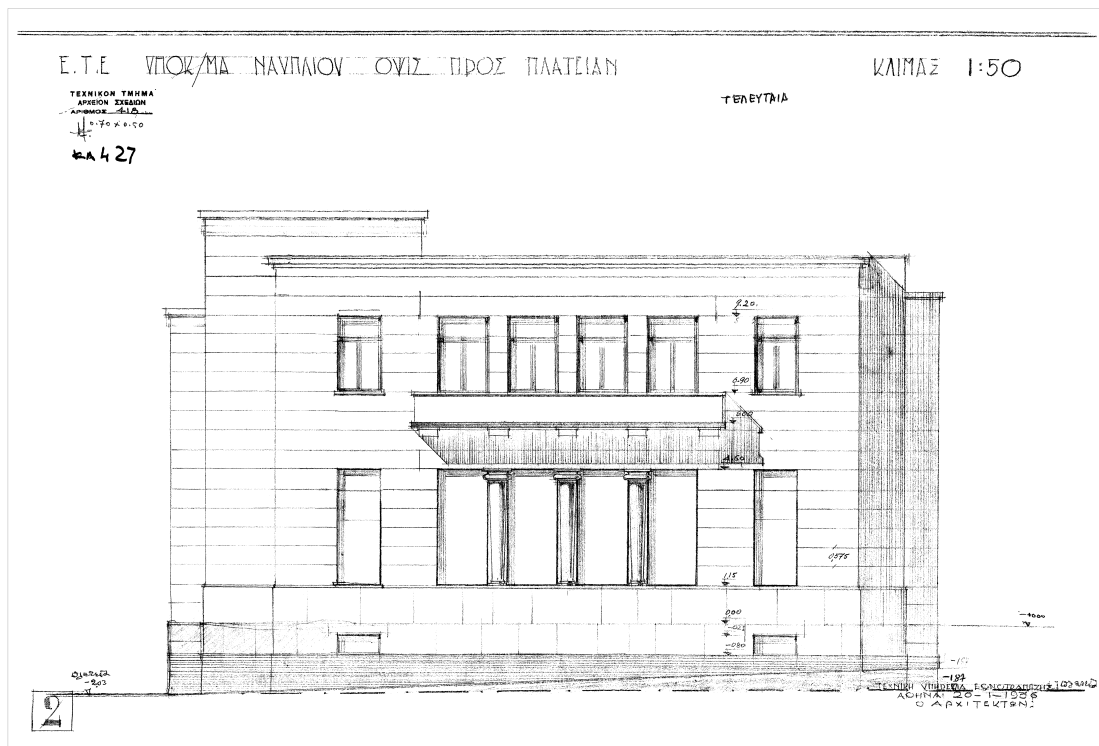
παρόμοια οργάνωση των δωματίων διαμονής του πάνω ορόφου.(σχ.3.1)

(Μπίρης Μάνος, “Μισός αιώνας Αθηναϊκής αρχιτεκτονικής 1875-1925”, Αθήνα, 1987)

Σχήμα Νο. 3.1 Κάτοψη ισογείου

Το κύριο σώμα του κτίσματος εκτείνεται σε διώροφη διάταξη, πάνω στην οικοδομική γραμμή και σε όλο το πλάτος του οικοπέδου. Οι εσωτερικοί χώροι διατάσσονται συμμετρως ως προς τον κεντρικό άξονα και αντίστοιχα, τα εξωτερικά ανοίγματα τοποθετούνται ρυθμικά σε ίσες αποστάσεις. Στο κέντρο της όψης υπάρχουν φαρδιά διαμπερή παράθυρα. Στην κάτοψη εισάγεται αντίστοιχα η στοιχειώδης σύμμετρη οργάνωση. Η εσωτερική διαρρύθμιση οργανώνεται γύρω από κύριους άξονες επικοινωνίας και οι κοινόχρηστοι χώροι, τοποθετούνται σε σχέση με τα υπόλοιπα δωμάτια, περισσότερο ορθολογική. (Μπίρης Μάνος, “Μισός αιώνας Αθηναϊκής αρχιτεκτονικής 1875-1925”, Αθήνα, 1987)

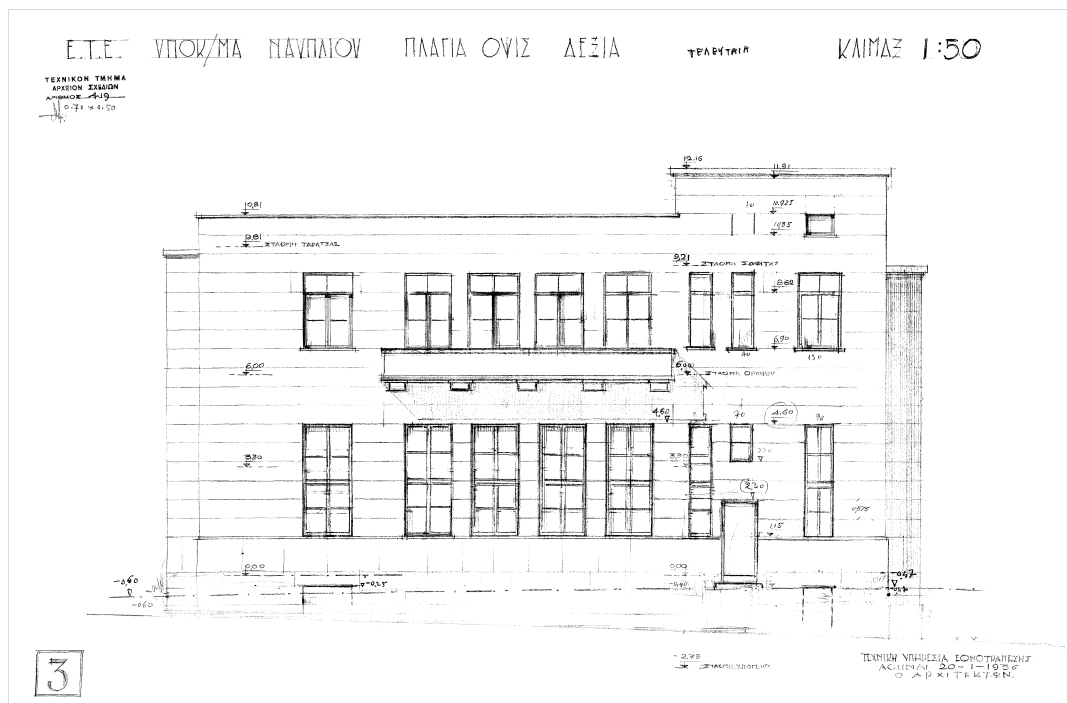
Αντίστοιχη με την κάτοψη είναι η οργάνωση της όψης, σε τρία τμήματα. Το κεντρικό είναι εκείνο, που σε ελαφρά προεξόχη ως προς το υπόλοιπο σώμα τονίζεται περισσότερο, στο κτίριο αυτό είναι ο εξώστης (φωτ.3.4, σχ.3.2). Επί πλέον είναι σαφής και η οριζόντια διαίρεση της σύνθεσης, έτσι ώστε να ικανοποιείται ο διαχωρισμός στη “βάσιν”, το “μεσαίον” ή το “κύριον μέρος”, καθώς και την “στέψιν” με το απέρητο κλαϊκό θριγκό. Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας έχει αδρό και μνημειακό ύφος με τις επιμελημένες επιφάνειες των τοίχων του από λιθοδομή. (Μπίρης Μάνος, “Μισός αιώνας Αθηναϊκής αρχιτεκτονικής 1875-1925”, Αθήνα, 1987)

Σχήμα Νο. 3.2 Όψη προς πλατεία

Φωτ. Νο. 3.4 Όψη προς πλατεία

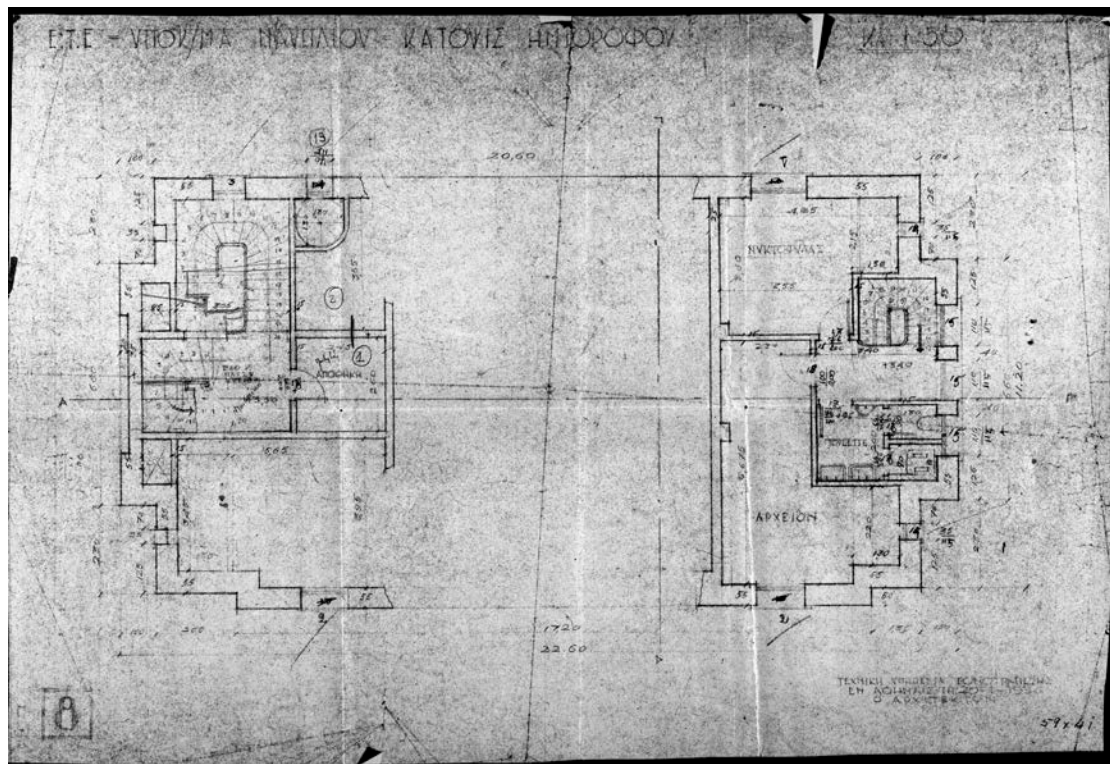
Σχήμα Νο. 3.3 Πίσω όψη

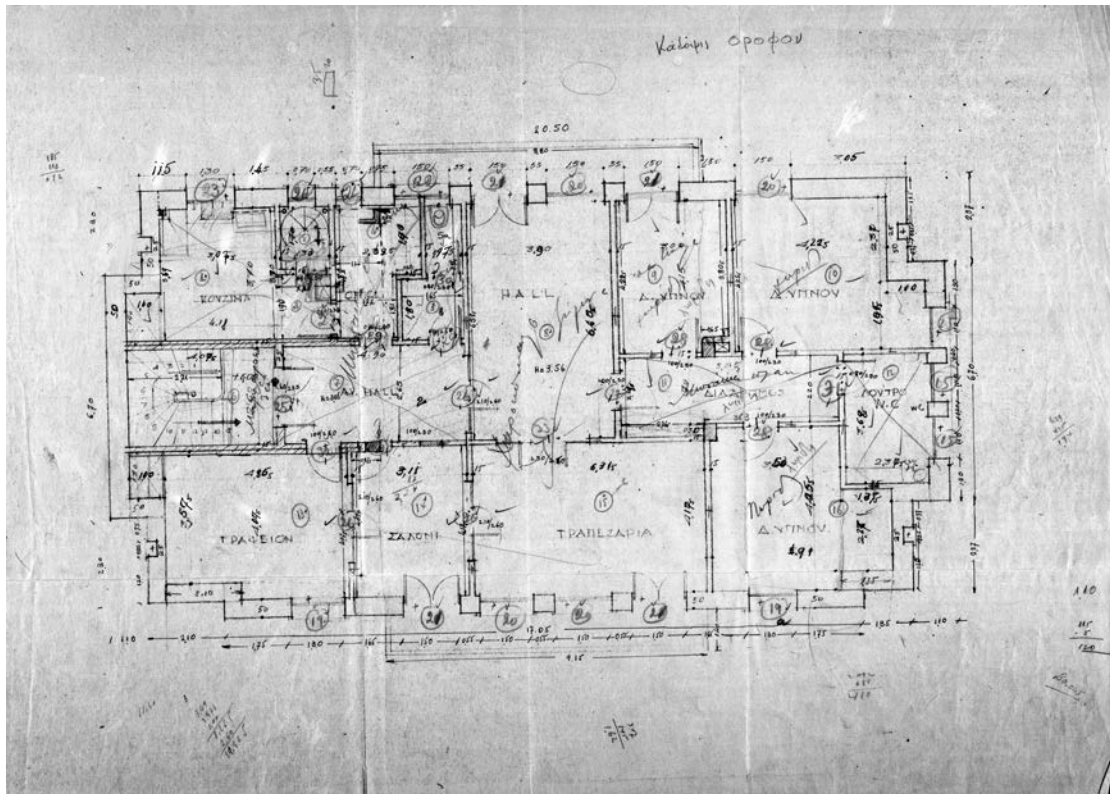
Σχήμα Νο. 3.4 Οργάνωση όψεων του πρώιμου κλασικισμού(Μπίρης Μάνος, "Μισός αιώνας Αθηναϊκής αρχιτεκτονικής 1875-1925", Αθήνα, 1987)

Η κάτοψή του είναι ορθολογικά συγκροτημένη, αυστηρά αξονική. Στις δύο εισόδους του κτιρίου είναι τοποθετημένα εσωτερικά κλιμακοστάσια που οδηγούν και τα δύο στο ημιόροφο(σχ.3.5) άλλα το ένα από αυτά στον όροφο(σχ.3.6) του κτιρίου. Εξωτερικά, η συντηρητική διάπλαση της επίπεδης όψης περιέχει τα στοιχεία της πρώιμης κλασικιστικής σχολής του Βερολίνου: Γείσα μικρής προεξοχής για τον διαχωρισμό των ορόφων. Οριζόντιοι αρμοί στο κονίαμα για την υποδήλωση της ισόδομης βάσης του κτιρίου. Κάλυψη του κεντρικού θυρώματος με τριγωνική καμάρα. Ανοίγματα, σε άξονες ίσων

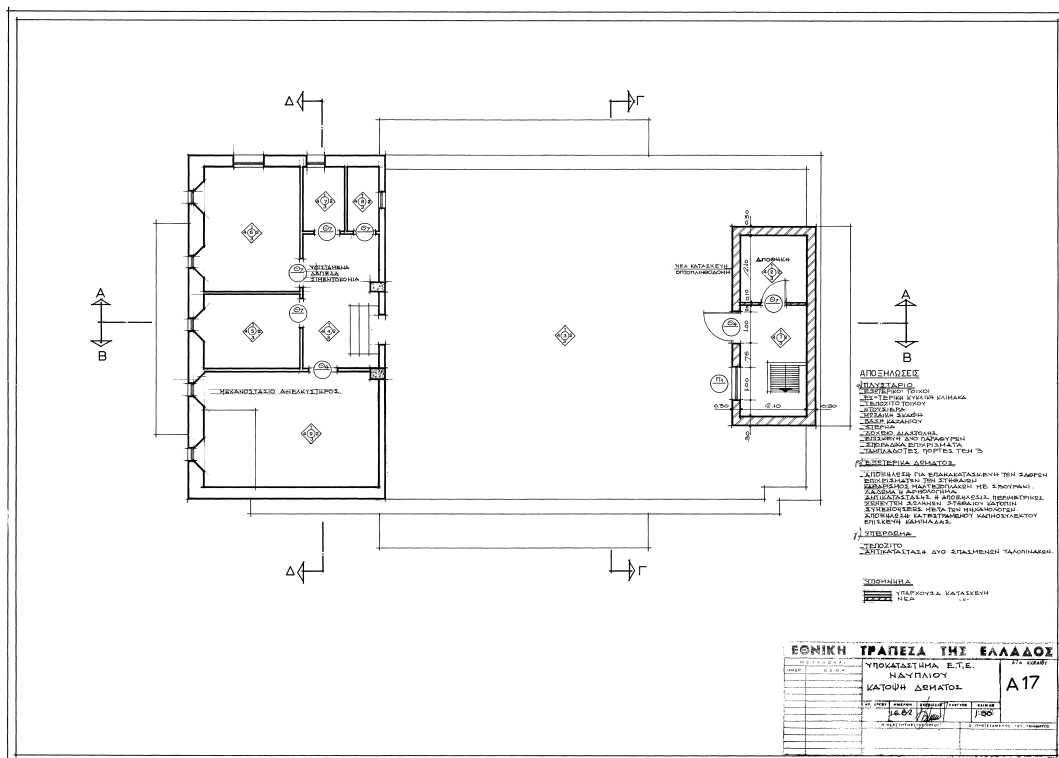
αποστάσεων μεταξύ τους. Έναν συμμετρικά τοποθετημένο εξώστη στον όροφο. Τέλος, συνεχής ζωφόρος με λιτό γείσο στη στέψη. (Μπίρης Μάνος, "Μισός αιώνας Αθηναϊκής αρχιτεκτονικής 1875-1925", Αθήνα, 1987)

Σχήμα Νο. 3.5 Κάτοψη ημιόροφου

Σχήμα Νο. 3.6 Κάτοψη ορόφου

Σχήμα Νο. 3.7 Κάτοψη δώματος

3.4 Στοιχεία που Αποτελούν την Κατασκευή του Κτιρίου της Εθνικής Τράπεζας Ναυπλίου, Πιθανές Βλάβες Αυτών και Τρόποι Συντήρησης

3.4.1 Πατώματα Εντός του Κτιρίου

Οι κύριες στατικές λειτουργίες των πατωμάτων σε ένα κτίριο όπως σε εκείνο της Εθνικής Τράπεζας, είναι η μεταφορά κατακορύφων φορτίων και η πρόσδωση σ' αυτό οριζόντιας ακαμψίας ή της διαφραγματική λειτουργίας. Για το λόγο όμως πως τα πατώματα αυτά και εξαιτίας της φθοράς του χρόνου, συχνά χρειάζονται επισκευή, θα πρέπει να σημειωθεί πως η αποκατάσταση ενός πατώματος στο συγκεκριμένο κτίριο περιλαμβάνει τρία κυρίως στάδια. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

- Την αποκατάσταση του φέροντος οργανισμού στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας που στο σύνολο των περιπτώσεων αποτελείται από δοκούς, ξύλινες αλλά και μεταλλικές, χρειάζεται ενίσχυση ή αντικατάσταση τους όπως αναφέρθηκε προηγουμένως. Σε σπάνιες περιπτώσεις, και εφόσον το επιβάλλει η στατική και δυναμική λειτουργία του συγκεκριμένου κτιρίου, το πάτωμα αντικαθίσταται με πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος.
- Την αποκατάσταση της επιφάνειας κίνησης. Αυτή μπορεί να αποτελείται από ξύλινα, κεραμικά ή και από λίθινα στοιχεία.

Παράλληλα όμως με την αποκατάσταση των πατωμάτων στο συγκεκριμένο κτίριο θα μπορούν να γίνουν και βελτιώσεις όσον αφορά την στατική και

δυναμική του συμπεριφορά, τις θερμομονωτικές και ηχομονωτικές του ιδιότητες καθώς και την συμπεριφορά του σε καύση. Πέραν της βελτίωσης των ηχομονωτικών, πυροπροστατευτικών και θερμομονωτικών ιδιοτήτων των πατωμάτων στο συγκεκριμένο κτίριο, η αύξηση του βάρους του πατώματος μέσω τα προσθήκης των αντίστοιχων υλικών, θα βελτιώνει την συμπεριφορά του πατώματος σε ταλαντώσεις και αυξάνει την ακαμψία του στο οριζόντιο επίπεδο. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Η κάτω επιφάνεια των πατωμάτων στο συγκεκριμένο κτίριο μπορεί να επενδυθεί ανάλογα με τις λειτουργικές και αισθητικές απαιτήσεις με ξύλινες σανίδες, μοριοσανίδες ή γυψοσανίδες. Η επιφάνεια μπορεί να επιχριστεί με οροφοκονίαμα σε μεταλλικό πλέγμα - γαλβανισμένο κοτετσόσυρμα ή νεβρομετάλ που στηρίζεται στο κάτω μέρος των δοκών. Όσα αναφέρθηκαν στις δύο τελευταίες περιπτώσεις ισχύουν και για τις οροφές στο συγκεκριμένο κτίριο και συγκεκριμένα για παροχή ηχομόνωσης, θερμομόνωσης, πυροπροστασία και τις οροφές. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

3.4.2 Επισκευές Ρωγμών Τοιχοποιίας Εντός του Κτιρίου

Θα μπορούσε να σημειωθεί πως η γενεσιουργός αιτία των ρηγματώσεων στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, είναι η γήρανση και η μείωση της φέρουσας ικανότητας της τοιχοποιίας σε αυτό. Αντιμετωπίζεται κλείνοντας τις υπάρχουσες ρωγμές αλλά και προσπαθώντας με μια εκ των τεχνικών ανασύλωσης να αποδώσουμε κατά το δυνατόν την αρχική αντοχή της φέρουσας τοιχοποιίας. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για την αποκατάσταση

ρωγμών σε τοιχοποιία στο συγκεκριμένο κτίριο εξαρτάται από το εύρος των ρωγμών και από το πάχος του τοίχου άρα και το βάθος της κάθε ρωγμής. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Γι' αυτό και κατά την αποκατάσταση τους στο συγκεκριμένο κτίριο λαμβάνονται μέτρα προστασίας τους από την υγρασία. Οι τρεις κύριες οδοί μέσω των οποίων η υγρασία μπορεί να εισέρχεται στη συγκεκριμένη κατασκευή και να προσβάλλει τα δομικά στοιχεία της είναι η στέγη, το έδαφος καθώς και οι εξωτερικές τοιχοποιίες του. Η υγρασία δεν προσβάλλει μόνο τα ξύλινα δομικά αλλά και τις τοιχοποιίες όπως πλινθοδομές, λιθοδομές, συνδετικά κονιάματα, επιχρίσματα κλπ της συγκεκριμένης κατασκευής. Στην περίπτωση των στεγών η λύση είναι η σωστή στεγάνωση των τοιχοποιιών αφού η υγρασία προσβάλλει κυρίως τα συνδετικά κονιάματα τους, προκαλώντας έτσι φουσκώματα, ρηγματώσεις και την αποδυνάμωση τους. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Στο συγκεκριμένο κτίριο μπορεί να αντιμετωπίζεται με την επίχριση της τοιχοποιίας με τσιμεντοασβεστοκονίαμα με πρόσθετα κεραμιδόσκονη, θηραϊκή γη και βελτιωτικό μάζας ή με την επάλειψη της με ειδικό μονωτικό. Ακόμη, με την εφαρμογή ενεμάτων, εμποδίζουμε την είσοδο νερού με την μορφή υγρασίας ή βρόχινου νερού μέσα στο εσωτερικό των τοιχοποιιών διαμέσου τυχόν κενών. Για την αποκατάσταση και προστασία υπόγειων τοιχοποιιών στο κτίριο, διεξάγεται εκσκαφή του εδάφους και στεγάνωση της τοιχοποιίας. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

3.4.3 Χρήση Ξύλου Εντός του Κτιρίου

Θα πρέπει τέλος να σημειωθεί, πως το ξύλο είναι ένα οργανικά αυξανόμενο, ανισοτροπικό και ανομοιογενές υλικό. Υπάρχουν 3-4 χιλιάδες διαφορετικά είδη φυτών που παράγουν ξύλο κατάλληλο για κάθε χρήση. Έτσι το ξύλο είναι διαθέσιμο σε μεγάλη ποικιλία αντοχών σε σχέση με το βάρος αλλά και χρωμάτων, υφής και σχεδίασης. Επίσης είναι ένα αισθητικά ασυναγώνιστο υλικό. Δίνει ένα αίσθημα ζεστασιάς στην αφή και στην όραση που δεν το έχουν τα ψυχρά ανταγωνιστικά υλικά όπως για παράδειγμα το αλουμίνιο ή το πλαστικό. (Σωτηρόπουλος Π., “*Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές*”, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

Ένα από τα υλικά τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί για τη κατασκευή μερών του κτιρίου της Εθνικής Τράπεζας στο Ναύπλιο, είναι το ξύλο. Το συγκεκριμένο υλικό όμως και προκειμένου να εξακολουθεί να επιτελεί ασφαλής κατασκευή για τα μέρη του κτιρίου, παρουσιάζει κάποια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αντίστοιχα ως εξής:

(Σωτηρόπουλος Π., “*Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές*”, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

Πλεονεκτήματα του ξύλου

- *Η μεγάλη μηχανική αντοχή σε σχέση με το βάρος του*
- *Είναι μονωτικό στην θερμότητα και τον ηλεκτρισμό*
- *Έχει μικρή θερμική συστολή και διαστολή*
- *Καλές ακουστικές ιδιότητες*

-
- Δεν οξειδώνεται
 - Η κατεργασία του είναι σχετικά εύκολη με χαμηλή κατανάλωση ενέργειας
 - Η σύνδεση του με μεταλλικούς συνδετήρες ή συγκολλητικές ουσίες είναι επίσης εύκολη
 - Βρίσκεται σε όλο τον κόσμο και είναι ανανεώσιμη πρώτη ύλη
 - Δεν ρυπαίνει το περιβάλλον, γιατί αποσυντίθεται κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες

Μειονεκτήματα του ξύλου

- Είναι υγροσκοπικό υλικό (συγκρατεί υγρασία όταν έρχεται σε επαφή με νερό ή υδρατμούς της ατμόσφαιρας)
- Η πρόσληψη ή απώλεια υγρασίας, μέσα σε όρια, μεταβάλλει τις διαστάσεις του
- Είναι ανισότροπο υλικό, δηλαδή παρουσιάζει διαφορετική μηχανική αντοχή και παραμορφώσεις σε διαφορετικές αυξητικές διευθύνσεις, παράλληλα και κάθετα προς τις ίνες (ανάλογα με την θέση του μέσα στο δέντρο)
- Καίγεται και σαπίζει
- Έχει μεταβλητή δομή και ιδιότητες, γιατί είναι βιολογικό προϊόν που, όπως αναφέρθηκε, παράγεται από πολλά είδη δέντρων
- Η παραγωγή του επηρεάζεται από το περιβάλλον

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί πως σχετικά με τα μειονεκτήματα του ξύλου στις κατασκευές και ειδικότερα με το κτίριο το οποίο εξετάζουμε, θα πρέπει να παρατηρηθούν τα εξής:

Η υγροσκοπικότητα στο κτίριο είναι μειονέκτημα κυρίως γιατί σχετίζεται με την αυξομείωση των διαστάσεων του που συνήθως προκαλεί προβλήματα. Αυτή η μεταβολή διαστάσεων μπορεί να περιοριστεί με κατάλληλη ξήρανση πριν από την χρήση και με άλλα μέτρα, σε βαθμό που να μην υπάρχουν ανεπιθύμητες συνέπειες στην πράξη στο κτίριο. Ακόμη, η ανισοτροπία του ξύλου δεν αποτελεί πάντοτε μειονέκτημα, αντιθέτως για ορισμένους τρόπους φόρτισης αποτελεί πλεονέκτημα, ενώ εξουδετερώνεται πλήρως σε μεταποιημένα προϊόντα όπως είναι η αντικολλητή ξυλεία, το χαρτί κ.α. (Σωτηρόπουλος Π., *“Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές”*, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

Επίσης, μπορεί να επιμηκυνθεί η ζωή του ξύλου όταν αυτό εμποτιστεί με τις κατάλληλες τοξικές ουσίες που εμποδίζουν την σήψη του στο κτίριο. Αν ένας από τους παράγοντες που προκαλούν σήψη στο ξύλο ανασταλεί με τη θερμοκρασία, υγρασία και αέρα, τότε το ξύλο μπορεί να διαρκέσει αιώνια. Αλλά και η πολλή υγρασία έχει προστατευτική επίδραση, γιατί τότε δεν υπάρχει ο απαραίτητος αέρας για την ζωή των μικροοργανισμών στο κτίριο. Τέλος η μεταβλητότητα της δομής και ιδιοτήτων δεν είναι πάντοτε μειονέκτημα, μπορεί να αντιμετωπιστεί στην πράξη με ποιοτική ταξινόμηση και υπάρχει σε όλα τα φυσικά προϊόντα αντίστοιχα. (Σωτηρόπουλος Π., *“Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές”*, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

Η σωστή χρήση του ξύλου σε μορφή ποικίλων προϊόντων στο κτίριο επιβάλλει την καλή γνώση της δομής και των ιδιοτήτων του, την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του και την αντιμετώπιση των μειονεκτημάτων του με κατάλληλες μηχανικές και φυσικοχημικές κατεργασίες καθώς και με τις

διαθέσιμες τεχνολογικές μεθόδους. Επίσης, η παραγωγή του επηρεάζεται από το περιβάλλον και την κληρονομικότητα. Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί πως τα ξύλινα στοιχεία στο κτίριο θα πρέπει να ενισχύονται στις θέσεις καταπόνησης τους από μεγάλα φορτία. Η ενίσχυση μπορεί να γίνει με μεταλλικές λάμες οι οποίες βιδώνονται στις δοκούς, με μεταλλικούς νάρθηκες ή και με εποξειδικό στόκο. (Σωτηρόπουλος Π., “*Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές*”, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

3.4.4 Συντήρηση και Προστασία Υλικών Εντός και Εκτός του Κτιρίου της Εθνικής Τράπεζας

Θα πρέπει να σημειωθεί πως το συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας και κατά την έκθεσή του στο περιβάλλον, επιφέρονται φθορές(φωτ.3.5), οι οποίες είναι αναγκαίο να κατανοηθούν και μετέπειτα να ανασταλούν οι διεργασίες χημικές και φυσικές οι οποίες συνεισφέρουν σε αυτές στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας. Η τελική διάβρωση του υλικού στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας είναι αποτέλεσμα συνεργιστικής δράσης των φαινομένων που αναφέρθηκαν παραπάνω, όπως για παράδειγμα ο θρυμματισμός μπορεί να προκληθεί από εσωτερικές τάσεις λόγω θερμικής διαστολής , κρυστάλλωσης αλάτων, και δημιουργίας πάγου στους πόρους. (Σωτηρόπουλος Π., “*Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές*”, Λέκτορας Παν. Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πάτρα, 2005)

φωτ. Νο. 3.5 Φθορές του κτιρίου

Μέθοδοι Συντήρησης στο Κτίριο της Εθνικής Τράπεζας

Η συντήρηση σε ένα υλικό στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας μπορεί να γίνει με καθαρισμό, ενίσχυση και προστασία αλλά και με συνδυασμό των παραπάνω. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Καθαρισμός

Διεξάγεται με μηχανικές μεθόδους και μεταλλικές βούρτσες. Επίσης μπορεί να διεξαχθεί με εκτόξευση άμμου όπου απομακρύνονται μικρά κομμάτια ρύπου από την επιφάνεια, αλλά σε ανάγλυφες επιφάνειες υπάρχει κίνδυνος αποκόλλησης τμημάτων του υλικού. Επίσης, με εκτόξευση μικρόκοκκων αλουμίνιας ή γυαλιού σε σκόνη όπου τα υλικά αυτά έχουν μικρή σκληρότητα και η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται όταν η επιφάνεια είναι πολύ κατεστραμμένη, αφού έχει προηγηθεί ενίσχυση.

Καθαρισμός με χρήση θερμότητας

Εκπέμπεται για πολύ λίγο χρόνο από συσκευή ακτίνα laser συνεχής ή ασυνεχής που προκαλεί αύξηση της θερμοκρασίας και η ενέργεια που παράγεται εξατμίζει την καπνιά ή μαύρη κρούστα στη επιφάνεια.

Καθαρισμός με νερό

Χρησιμοποιείται για την απομάκρυνση της μαύρης κρούστας από την επιφάνεια του στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας.

Ψεκασμός νερού: Έχει βραδύτερα αποτελέσματα από την προηγούμενη μέθοδο αλλά έχουμε καλύτερη εισχώρηση νερού στους πόρους της πέτρας. Αυτό μπορεί να μην είναι επιθυμητό σε περιπτώσεις που το νερό μπορεί να φτάσει ως τις εσωτερικές επιφάνειες.

Προστασία

Μετά τον καθαρισμό και την ενίσχυση για να μην ξαναρχίσει η διαδικασία της φθοράς στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, δεδομένου ότι το υλικό εκτίθεται στις ίδιες συνθήκες επιβάλλεται η προστασία της επιφάνειας. Μια πιθανή λύση είναι η κάλυψη της επιφάνειας με συνθετική ρητίνη. Έτσι εμποδίζεται η διείσδυση νερού και ρύπων αλλά επιτρέπεται η εξάτμιση από το εσωτερικό. Μια αδιαβροχοποίηση της επιφάνειας δεν θα επέτρεπε την εξάτμιση και θα επερχόταν εσωτερική αποσάθρωση. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Πριν την προστασία στο συγκεκριμένο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας θα πρέπει η επιφάνεια να είναι λεία, χωρίς σχισμές και αυτό επιτυγχάνεται με χρήση στόκων. Οι στόκοι που χρησιμοποιούνται προέρχονται είτε από το υλικό το ίδιο, είτε από μείξη αδρανών όπως σκόνη ασβεστόλιθου. Μπορεί επίσης να γίνει χρήση εποξειδικής ρητίνης με ειδικά για συγκόλληση λίθινων τεμαχίων που όμως προσβάλλεται από ακτινοβολία. Έτσι μπορεί να γίνει χρήση της από μέσα μέχρι ένα σημείο και απέξω να χρησιμοποιηθεί στόκος. (Δρίτσος Σ., “Επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα”, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000)

Επίλογος

Το πρόβλημα της προστασίας αλλά και της διατήρησης των ιστορικών οικισμών και των ιστορικών κέντρων των πόλεων όπως εκείνη του Ναυπλίου εξακολουθεί να είναι πάντα κρίσιμο και ιδιαίτερα στις μέρες μας. Είναι φανερό επίσης πως όσο περισσότερες μελέτες γίνονται, όσο περισσότερα είναι τα ειδικά αντικείμενα που μελετώνται, τόσο περισσότερες γίνονται και οι ελπίδες για την βαθύτερη κατανόηση του προβλήματος. Μέσα στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η μελέτη της ιστορικής Εθνικής Τράπεζας στο κέντρο του Ναυπλίου.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως η πόλη του Ναυπλίου, όντας η πρώτη επίσημη πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους και μετά την απελευθέρωση του 1821, έχει να επιδείξει ένα μεγάλο μέρος του έργου του πρώτου Κυβερνήτη, καθώς διατηρεί ακόμα και σήμερα τα χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία που εκείνος της απέδωσε. Στον τομέα βέβαια που μας αφορά ο Καποδίστριας, πρόδρομος της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα, προέβει στην ανέγερση και την επισκευή κτιρίων σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τον νέο αυτό ρυθμό, εξαλείφοντας κάθε διαφορετικό σε αυτό στοιχείο.

Είναι γεγονός επίσης πως η αρχιτεκτονική του Ναυπλίου είναι χωρίς άλλο, ένα καθρέφτισμα της ιστορικής του πορείας. Στις διάφορες νεώτερες εποχές που πέρασαν από πάνω του, από τη Βυζαντινή μέχρι και τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας, διαμορφώθηκε ουσιαστικά η πολιτεία όπως είναι σήμερα.

Έτσι λοιπόν στα σπίτια και στα ιστορικά κτίρια του Ναυπλίου που λειτουργούν έως σήμερα, υπάρχουν ανάμικτα μορφολογικά στοιχεία παράδοσης, μίμησης, μεταβολών απο επισκευές, προσεγγίζουν τις διαφορές των ρυθμών και αποδίδουν σε μια ιστορική ενότητα τους ποικίλους αρχιτεκτονικούς τύπους, όπως είναι και το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας στην πλατεία Συντάγματος. Διάφορες κατηγορίες οικιών και κτιρίων είναι διάσπαρτες στο παλιό Ναύπλιο και καθορίζονται σε συχνότητα απο τις διάφορες ιστορικές και κοινωνικές αιτίες, τόσο στη διαμόρφωσή τους όσο και στην τοποθέτησή τους στο ιστορικό κέντρο. Παρόλες όμως τις συγκρουόμενες αυτές επιρροές, η εικόνα της πολιτείας κράτησε μια απαραγνώριστη ενότητα.

Θα πρέπει τέλος να σημειωθεί πως η πόλη του Ναυπλίου κηρύχτηκε ιστορικό διατηρητέο μνημείο το έτος 1962 και συγκεκριμένα η περιοχή της παλιάς πόλης. Η “νεοκλασικότητα” του παλιού Ναυπλίου, αρχικά δείγμα περασμένων μεγαλείων και μαρασμού, οδήγησε τελικά τη σημερινή πόλη στην αναβίωση της ως κέντρου υπηρεσιών σε μια εποχή όπου αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά εκτιμήθηκαν ως συγκριτικά πλεονεκτήματα. (Φιλιππίδης Δημήτρης, “*Νεοκλασικές πόλεις στην Ελλάδα(1830-1920)*”, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα 2007)

Μέσα απο όλα αυτά τα δεδομένα, προβάλλει ο προβληματισμός ο οποίος θα πρέπει να οδηγήσει σε κάποιες μεθοδολογικές σκέψεις πάνω στο τι είναι σύγχρονη αρχιτεκτονική και πώς αυτή επενεργεί όταν επεμβαίνει σε ιστορικά κέντρα ή και γενικότερα σε κτιστό περιβάλλον με φανερή και καταξιωμένη την ιστορικότητά του. Οφείλει δε να διατηρεί τις τοπικές ιδιαιτερότητες στις επεμβάσεις, να εξασφαλίζει την ενότητα του ύφους και

πάνω από όλα να διαθέτει επιστημονική γνώση και ευαισθησία, γνώση της ιστορίας της πόλης και των μεταλλαγών της. Προϋποτίθεται ωστόσο η αναγνώριση της λειτουργίας και της κλίμακας του χώρου, της επιθυμητής εξέλιξής του, της ιδιαίτερης μορφολογίας του πολεοδομικού ιστού και της τυπολογίας των κτιρίων του και της περίπτωσης φυσικά που εξετάσαμε παραπάνω.

Βιβλιογραφία

- Αντωνακάτου Ντιάνα , “*Ναύπλιο ’88 , Κείμενα και εικόνες*” , 1988 , Αθήνα.
- Αργυρόπουλος Θαλής, “*Χαμένη παράδοση του Νεοκλασικισμού*“, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη, 2003
- Δρίτσος Σ., “*Επισκευές και Ενισχύσεις κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα*», Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πατρών, Πάτρα, 2000
- Κυριακίδη, Μαλικούτη, “*Ναύπλιο, Αναγνώριση και ανάλυση ιστορικού κέντρου*“, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΕΜΠ, Αθήνα, 1984
- Λαββά Π. Γεωργίου , “*Επίτομη Ιστορία της αρχιτεκτονικής με έμφαση στον 19^ο και 20^ο αιώνα*” , University Studio Press, 2002
- Λαββά Π. Γεωργίου, “*Κλασικισμός, Ιστορισμός, Εκλεκτικισμός*“, Γενική Εισήγηση, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη , 2002.
- Μαίστρου, Ζήβας, Αδάμη, “*Ναύπλιο: ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας της παλιάς πόλης*“, Ερευνητική Εργασία, ΕΜΠ, Αθήνα 1994.
- Μπίρης Μάνος, “*Αθηναϊκή Αρχιτεκτονική 1875-1925*“, Αθήνα, 1987.
- Μπίρης Μάνος, “*Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*“, Εκδοτικός οίκος Μέλισσα, 2001.
- Σέμνη Καρούζου, “*Το Ναύπλιο*“, Έκδοση Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα, 1979.

-
- Στεφάνου Ιωσηφ, *“Σημειολογική Διερεύνηση του Χαρακτήρα της ιστορικής πόλης – Εφαρμογή στο Ναύπλιο”*, Βοηθός ΕΜΠ, Ανώτατη σχολή Αρχιτεκτόνων, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1977.
 - Σωτηρόπουλος Π. *“Επίδραση Περιβαλλοντικών Παραγόντων σε Ιστορικές Κατασκευές”*, λέκτορας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Πάτρα, 2005.
 - Τραυλός Ι., *“Νεοκλασική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα”*, Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας, Αθήνα 1997.
 - Φατούρου – Ησυχάκη Κάντω, *“Δρόμοι του ευρωπαϊκού Νεοκλασικισμού προς την Ελλάδα και αντιστρόφως”*, Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοκλασική πόλη και Αρχιτεκτονική, Θεσσαλονίκη, 1983.
 - Φιλιππίδης Δημήτρης, *“Νεοκλασικές πόλεις στην Ελλάδα(1830-1920)”*, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 2007.
 - Φιλιππίδης Δημήτρης, *“Νεολληνική Αρχιτεκτονική”*, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 1984.
 - Χολέβας Νικ. Θ., Τεύχος *“Απόπειρα λόγου και τέχνης”*.
 - *“Καλλιόπη Σπ. Παπαλεξοπούλου, (1809-1898) Η Ελληνίδα μαντάμ Ρολάν”*, Αργολική Αρχαιακή Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού, Ναύπλιο, 1997.

Παράρτημα

ΠΗΓΕΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Σχήματα Νο.2.1 Σέμνη Καρούζου, “το Ναύπλιο”

No.2.2 Αντωνακάτου Ντιάνα, “Ναύπλιο 88’, κείμενα και εικόνες”

No.3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 3.7 Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας

No.3.4 Μπίρης Μάνος, “Μισός αιώνας αθηναϊκής αρχιτεκτονικής”

Φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο

ΣΧΕΔΙΑ

Σχέδια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στο Ναύπλιο

Τοπογραφικό, αρχιτεκτονικές κατόψεις, τομές, αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες

427

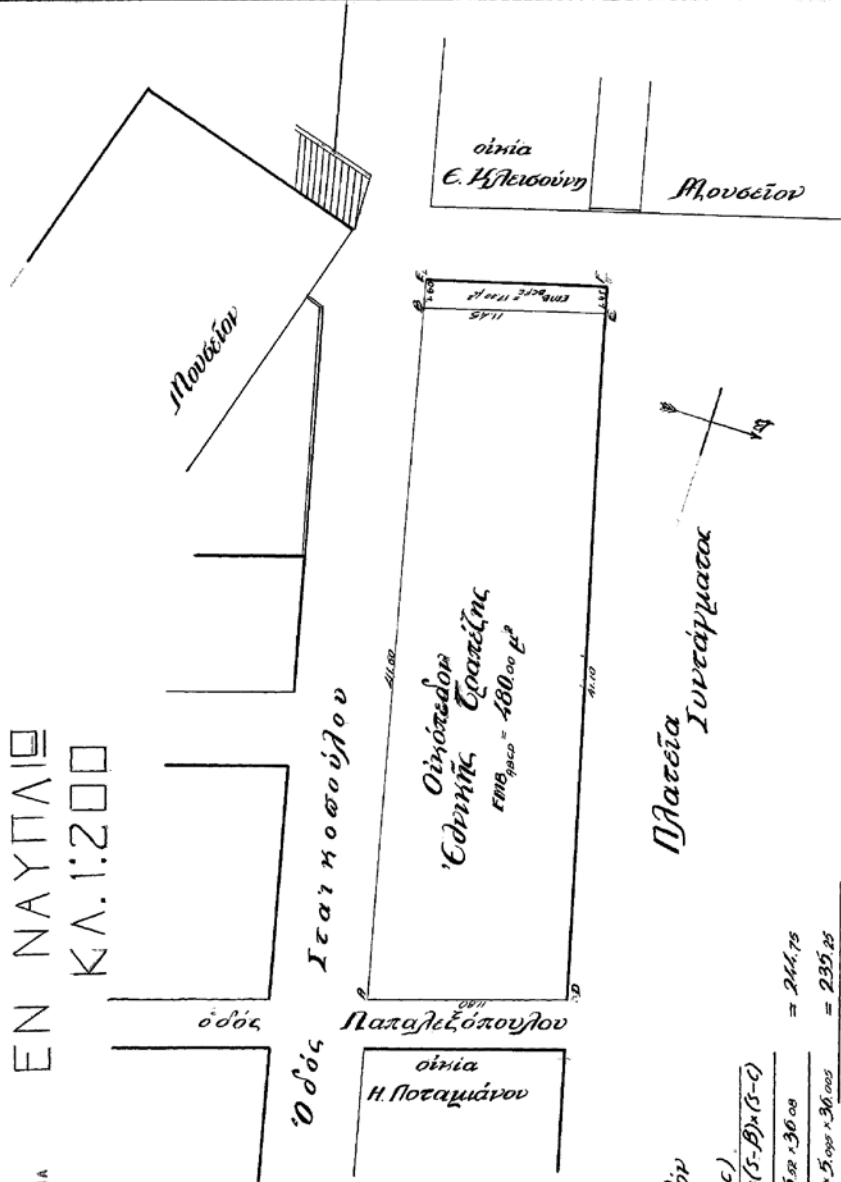
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΕΒΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ

από τον κ. Γεώργιο Τραπέζη, Γενικό Γραμματέα του Δήμου.

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΟ
ΚΛ. 1:200

ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ
ΑΡΧΕΙΟΝ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΑΡΙΘΜΟΣ 421

Έμβασιν

$$S = \frac{1}{2} (a+b+c)$$

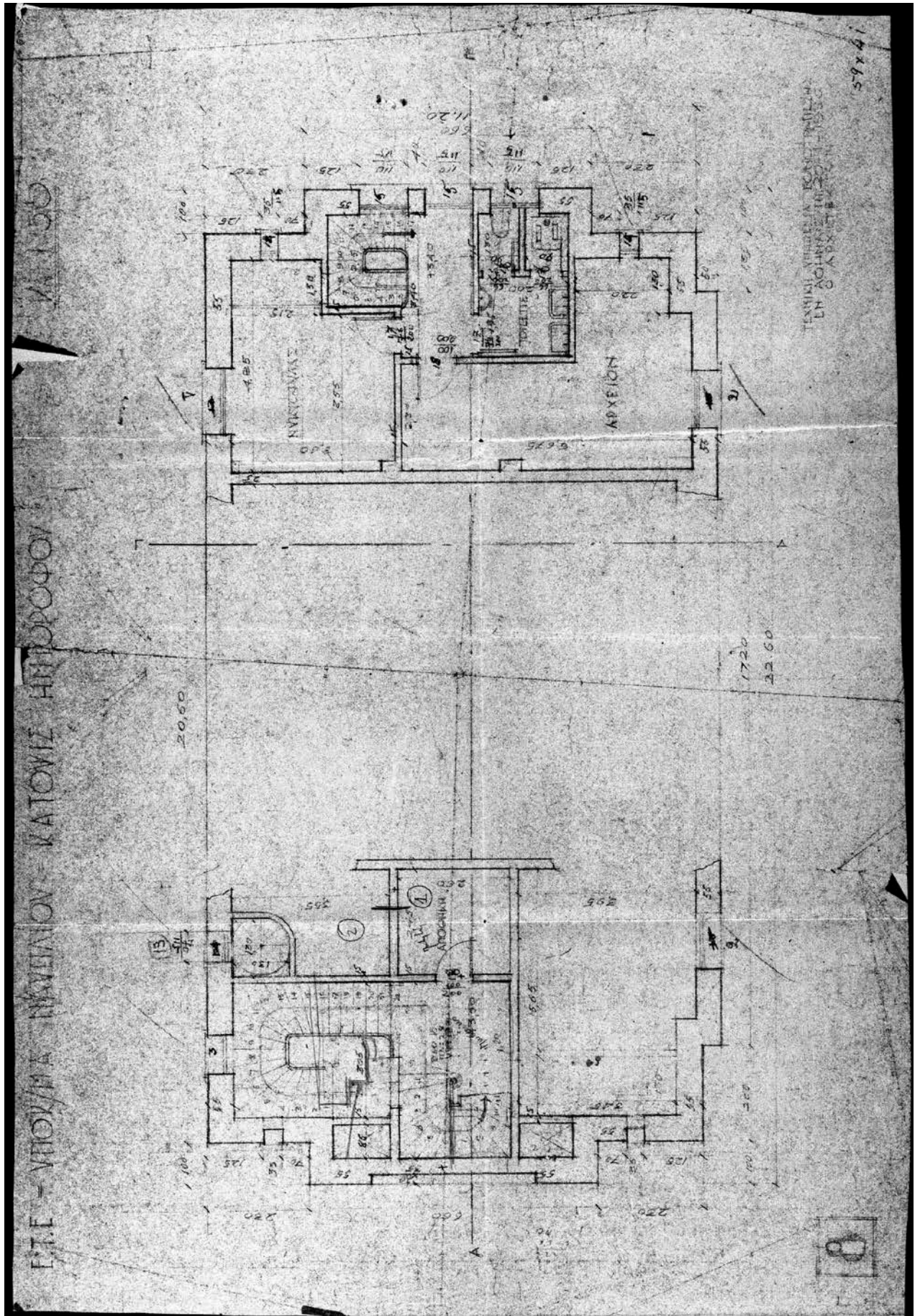
$$F = \sqrt{S(S-a)(S-b)(S-c)} = 244.75$$

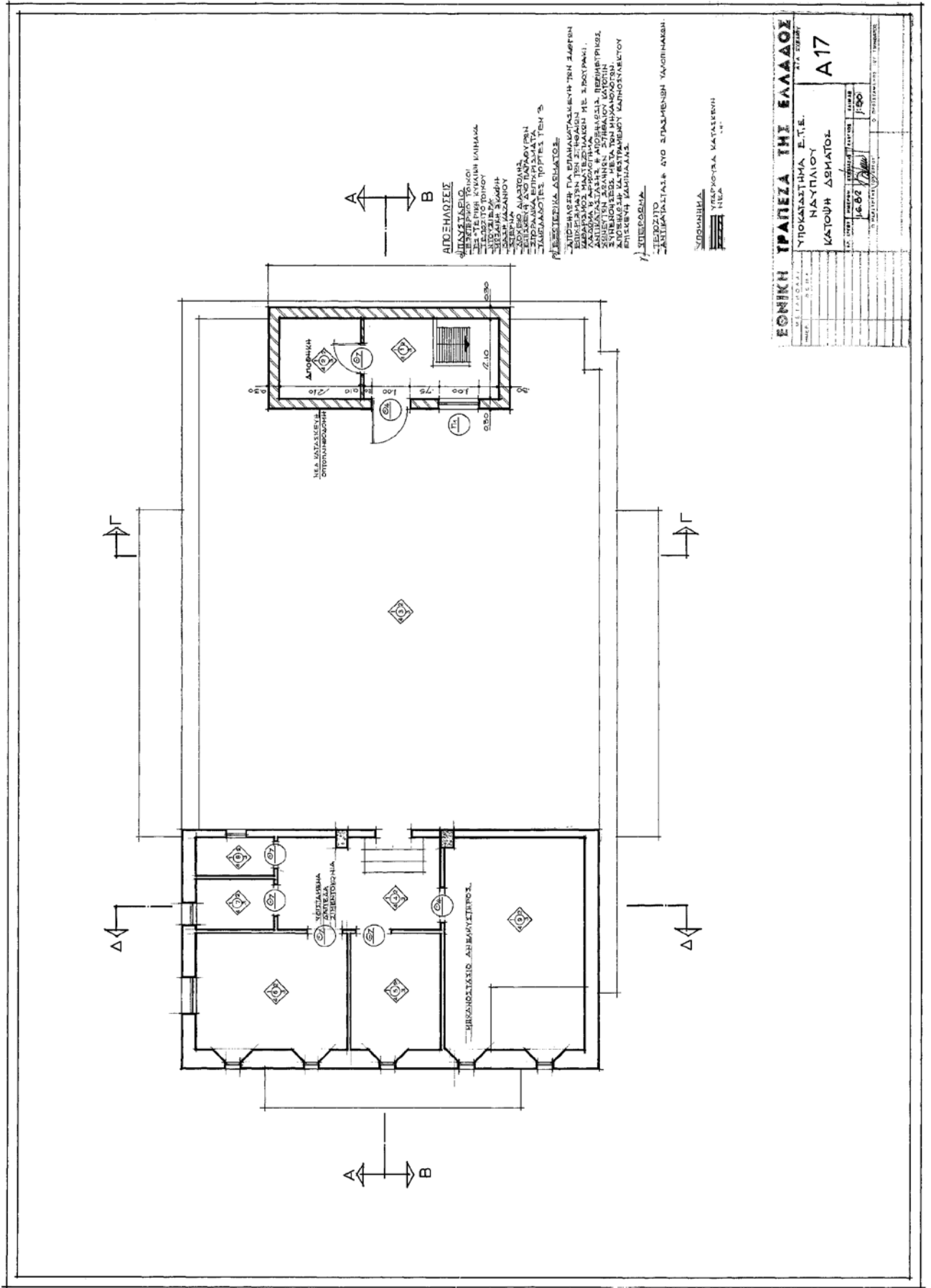
$$F_1 = \sqrt{47.88 \times 0.28 \times 5.52 \times 36.00} = 235.25$$

$$F_2 = \sqrt{47.88 \times 0.28 \times 5.08 \times 36.00} = 180.00 \text{ m}^2$$

$$F = F_1 + F_2 = 415.25 \text{ m}^2$$

Ναύπλιον 3/8/34
ο μηχανικός α.ε.
Α. Γ. Καραγιάννης

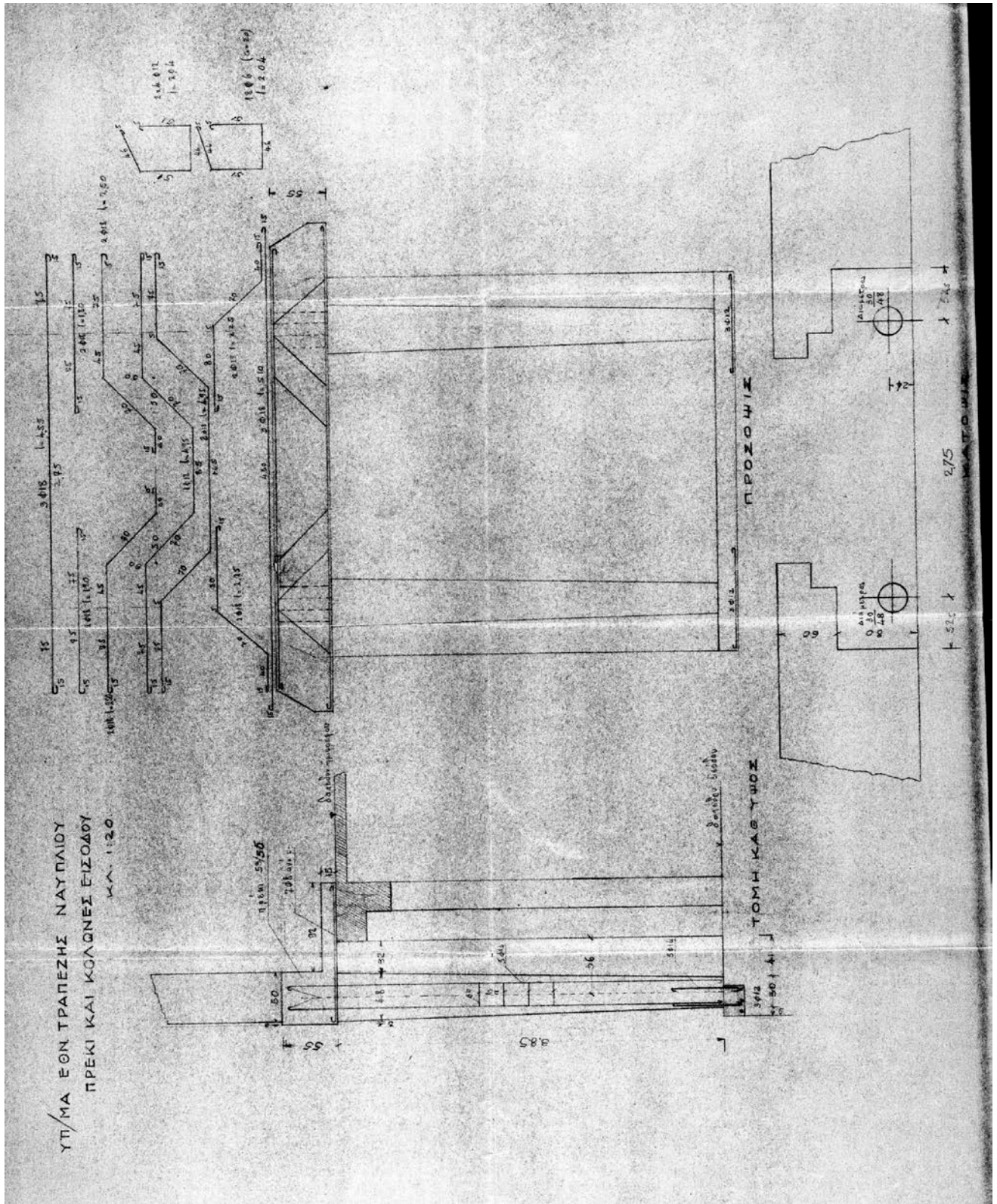

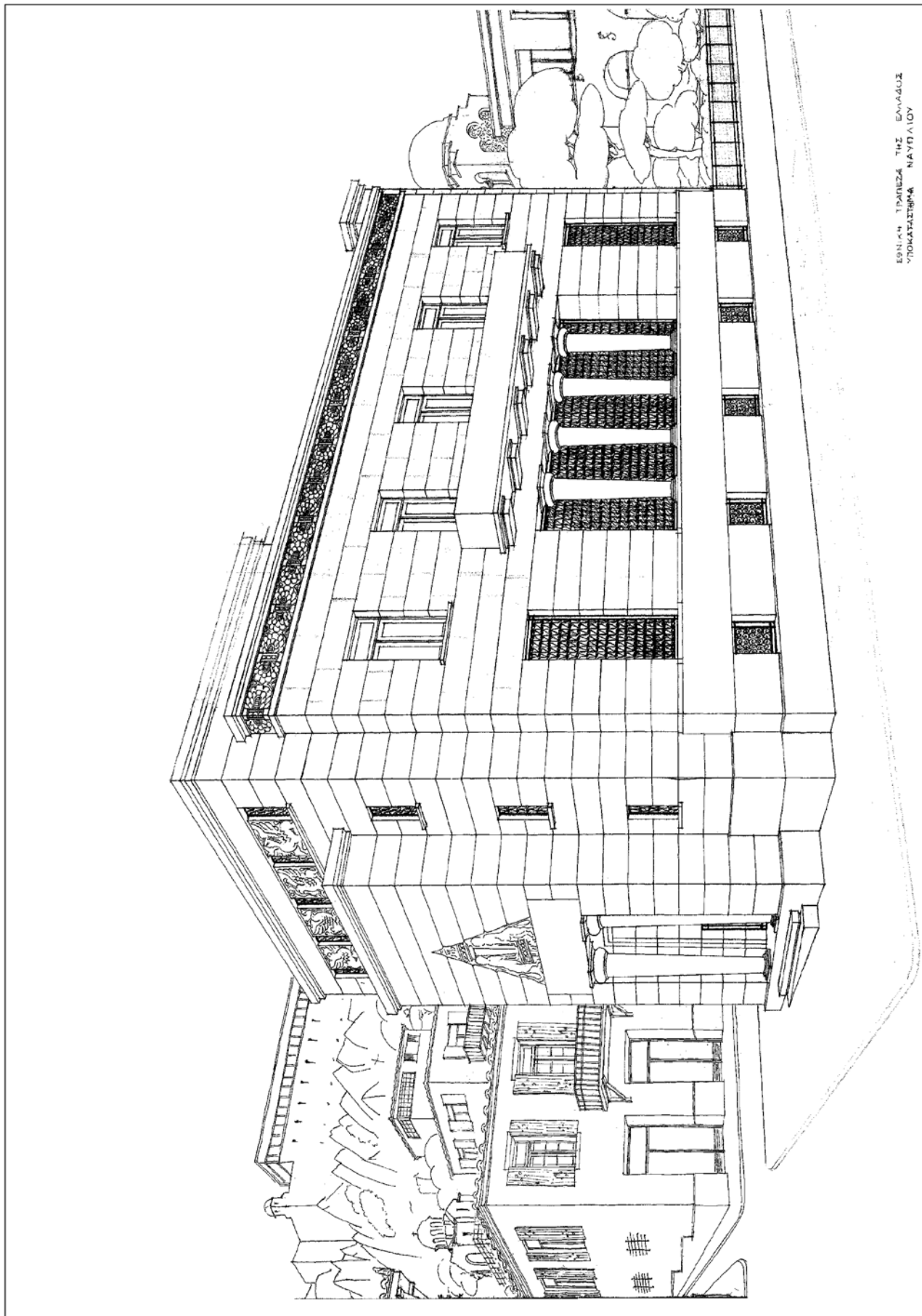

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Ε.Τ.Ε.
 ΝΑΥΠΛΙΟΥ
 ΚΑΤΩΦΗ ΔΩΜΑΤΟΣ
A17

ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ	ΚΩΔ. ΠΡΟΤΥΠΟΥ

ΥΠ/ΜΑ ΕΘΝ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ
 ΠΡΕΚΙ ΚΑΙ ΚΟΛΩΝΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ
 κ.κ. 1:20

ΕΣΗΛΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΒΡΟΛΟΥΣ
ΠΡΟΚΑΤΕΒΗΦΑ ΝΑ ΥΠΛΙΟΥ